

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A.1.	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	2
A.1.1.	ΓΕΝΙΚΑ.....	2
A.1.2.	ΓΕΝΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΧΑΝΙΩΝ	2
A.1.3.	ΣΥΝΟΨΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ.....	7
A.1.3.1.	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης (ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ).....	8
A.1.3.2.	Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ)	17
A.1.3.3.	ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας	20
A.1.3.4.	ΕΠΧΣΑΑ Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.....	22
A.1.3.5.	ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού	22
A.1.3.6.	ΕΠΧΣΑΑ Υδατοκαλλιεργειών	26
A.1.3.7.	ΕΠΧΣΑΑ Καταστημάτων Κράτησης	27
A.1.4.	Η ΘΕΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΣΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ)	27
A.1.5.	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ Η ΟΙΚΙΣΤΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ ΝΟΜΟΥ/ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	29
A.1.6.	ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ / ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΚΤΥΑ	33

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**A.1. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ****A.1.1. Γενικά**

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα δεδομένα από το ευρύτερο χωροταξικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η περιοχή μελέτης (Δ.Ε. Χανίων, Δ.Ε. Ελ. Βενιζέλου, Δ.Ε. Θερίσου, Δ.Ε. Σούδας). Αρχικά, παραθέτονται τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Κρήτης και της Π.Ε. Χανίων, που συγκροτούν το ευρύτερο πλαίσιο αναφοράς (κεφ. Α.1.2). Στη συνέχεια, ακολουθεί η παρουσίαση των χωροταξικών και αναπτυξιακών κατευθύνσεων που περιλαμβάνονται στο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης (ΦΕΚ 1486/Β/2003), στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128/Α/2008) και στα Ειδικά Πλαίσια Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΦΕΚ 2464/Β/2008), Βιομηχανίας (ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/2009), Τουρισμού (ΦΕΚ 1138/Β/2009), Υδατοκαλλιεργειών (ΦΕΚ 2505/Β/2011) και Καταστημάτων Κράτησης (ΦΕΚ 1575/Β/2001). Από τις κατευθύνσεις που προτείνονται από τα χωροταξικά πλαίσια, εντοπίζονται όσες αφορούν άμεσα ή έμμεσα την Περιοχή Μελέτης, προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για τη θέση και το ρόλο της στο ευρύτερο χωροταξικό πλαίσιο (κεφ. Α.1.4). Το Κεφάλαιο Α.1 ολοκληρώνεται με αναφορά στο ρόλο της Περιοχής Μελέτης σε σχέση με τα κέντρα Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας (κεφ. Α.1.5) και με παρουσίαση της συμμετοχής της Π.Μ. σε Ευρωπαϊκά και Διεθνή Δίκτυα (κεφ. Α.1.6).

A.1.2. Γενικά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Κρήτης και της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων

Η Περιφέρεια Κρήτης αποτελεί νησιωτική περιφέρεια στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους σε απόσταση 160 χλμ. περίπου από την ηπειρωτική χώρα. Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από μία δυναμική οικονομία που βασίζεται κυρίως στον τουρισμό και στη γεωργία, με ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης σε σχέση με τη χώρα. Διαθέτει υψηλής ποιότητας ξενοδοχειακές υποδομές και καλή ποιότητα, ευρεία ποικιλία και αναγνωρίσιμα προβλεβήμενα τοπικά προϊόντα (κρητική κουζίνα).

Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Χανίων βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της Νήσου και καταλαμβάνει το 28,5% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Κρήτης. Είναι, κατά ΕΣΥΕ και αναλογικά με τις υπόλοιπες Π.Ε. της Περιφέρειας, η λιγότερο ορεινή με το μέσο σταθμικό υψομέτρου να ανέρχεται σε 91 μ. Το 40% περίπου των εκτάσεων της Π.Ε. Χανίων αφορά σε πεδινές ή ημιορεινές περιοχές, ενώ οι εκτάσεις της Π.Ε. που χαρακτηρίζονται κατά την ΕΣΥΕ ως αστικές καταλαμβάνουν το 6,6% της συνολικής έκτασης της Π.Ε. Χανίων.

Ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται σε 621.340 κατοίκους, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής της ΕΛΣΤΑΤ (τ. ΕΣΥΕ) 2011. Στην Π.Ε. Χανίων διαμένει το 25,14% του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας (2011), σημειώνοντας ιδιαίτερα θετική πληθυσμιακή μεταβολή τη

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

δεκαετία 2001-2011 (αύξηση του μόνιμου πληθυσμού κατά 5,23% στην Π.Ε. Χανίων και 4,54% στην Περιφέρεια, όταν σε επίπεδο χώρας σημειώνεται φθίνουσα εξέλιξη του μόνιμου πληθυσμού κατά -1,34%). Η Π.Ε. Χανίων είναι η δεύτερη πιο αστικοποιημένη περιοχή της Περιφέρειας Κρήτης, μετά την Π.Ε. Ηρακλείου, με πυκνότητα κατοίκησης ίση με 63 κατ./τ.χλμ. (έναντι 111 κατ./τ.χλμ. στην Π.Ε. Ηρακλείου και 72 κατ./τ.χλμ. στην Περιφέρεια). Σημειώνεται ότι στην Π.Ε. Χανίων η πυκνότητα είναι κατά πολύ υψηλότερη στις αστικές περιοχές καθώς επίσης και στις πεδινές περιοχές (διαμορφώνεται αντιστοίχως σε 578 και 234 κατ./τ.χλμ., ενώ στο επίπεδο της Περιφέρειας Κρήτης η πυκνότητα στις αστικές περιοχές ανέρχεται σε 478 κατ./τ.χλμ. και στις πεδινές σε 213). Ο πληθυσμός συγκεντρώνεται κυρίως στο βόρειο τουριστικά ανεπτυγμένο παράκτιο μέτωπο όπου κατοικούν περίπου 7 στους 10 κατοίκους, σε επίπεδο Περιφέρειας¹.

Αναφορικά με τη δημογραφική σύνθεση της Περιφέρειας Κρήτης και της Π.Ε. Χανίων ευνοϊκά είναι τα ακόλουθα δύο χαρακτηριστικά του πληθυσμού, όπως προσδιορίζονται με βάση τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία:

- ❖ Όπως και στο σύνολο της Κρήτης, η σύνθεση του πληθυσμού της Π.Ε. Χανίων κατά κλιμάκια ηλικιών είναι ευνοϊκότερη του μέσου όρου της χώρας, με υπεροχή των νεότερων ηλικιών, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων παραμέτρων και από την αναλογία μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά 1.000 κατοίκους. Ειδικότερα, η Περιφέρεια Κρήτης και η Π.Ε. Χανίων έχουν αμφότερες 72 μαθητές ανά 1.000 κατοίκους (στοιχεία 2009), σημαντικά μεγαλύτερη από την ισχύουσα σε επίπεδο χώρας αναλογία, ήτοι 62 μαθητές ανά 1.000 κατοίκους και δεύτερη μετά την αντίστοιχη για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου που ανέρχεται σε 73 μαθητές ανά 1.000 κατοίκους. Η υψηλότερη αναλογία σημειώνεται στην Π.Ε. Ηρακλείου, που είναι και η μεγαλύτερη στη χώρα, και ισούται με 74 μαθητές ανά 1.000 κατοίκους. Παράλληλα, τόσο η Περιφέρεια Κρήτης όσο και η Π.Ε. Χανίων, έχουν χαμηλότερο δείκτη γήρανσης από τη χώρα (λόγος ηλικιωμένων > 65 ετών προς τους νέους < 15 ετών).
- ❖ Το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού στην Π.Ε. Χανίων, όπως εκφράζεται από την ποσοστιαία συμμετοχή των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των αναλφάβητων στο συνολικό πληθυσμό, είναι υψηλότερο του μέσου της Κρήτης / χώρας. Ειδικότερα, όπως αναλύεται και στο Κεφ. Α.2, η Π.Ε. Χανίων έχει το υψηλότερο ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (14,3%) και το χαμηλότερο ποσοστό αναλφάβητων (2,1%) - τα αντίστοιχα ποσοστά για την Περιφέρεια Κρήτης είναι 13,5% και 3,1%.

Όσον αφορά στα χαρακτηριστικά της παραγωγικής διάρθρωσης της Περιφέρειας Κρήτης και της Π.Ε. Χανίων, όπως προαναφέρθηκε, κύριοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας είναι ο πρωτογενής και ο τριτογενής τομέας.

Ο πρωτογενής τομέας συμβάλει σημαντικά στο περιφερειακό ΑΕΠ και στην απασχόληση, αλλά χαρακτηρίζεται από μικρό, πολυτεμαχισμένο και διάσπαρτο κλήρο, από την εξάρτηση από παραδοσιακά

¹ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της χωρικής ενότητας Κρήτης και Νήσων Αιγαίου, επίσημη υποβολή Μάρτιος 2007

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

πρότυπα και καλλιέργειες και διαρθρωτική υστέρηση με ατελείς υποδομές, παραγωγικά συστήματα σε μεγάλο βαθμό παρωχημένα και με χαμηλή μεταπαραγωγική προστιθέμενη αξία². Περιοριστικοί παράγοντες στην ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα είναι το χαμηλό ποσοστό αρδεύσιμων εκτάσεων στην Κρήτη σε σχέση με την ηπειρωτική Ελλάδα, η έμφαση σε παραδοσιακές καλλιέργειες, σε συνδυασμό με τη συνεχή πτώση των τιμών του ελαιολάδου και ορισμένων κηπευτικών προϊόντων, την εγκατάλειψη κάποιων παραδοσιακών καλλιεργειών (π.χ. αμπελοκαλλιέργεια), τις πιέσεις που ασκούνται στον αγροτικό τομέα στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές που δημιουργούν έντονες διαφοροποιήσεις μεταξύ «θυλάκων» μαζικού τουρισμού στο βόρειο παραλιακό μέτωπο και αγροτικών περιοχών στην ενδοχώρα που φθίνουν και η οικονομική τους κατάσταση επιδεινώνεται. Οι κύριες καλλιέργειες και αγροτικά προϊόντα στην Περιφέρεια και στην Π.Ε. Χανίων είναι οι ελιές ελαιοποίησης και τα οπωροκηπευτικά, ενώ διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα στην παραγωγή νωπών λαχανικών και ανθέων. Η κτηνοτροφία είναι διάσπαρτη με ελάχιστες οργανωμένες κτηνοτροφικές μονάδες αλλά σημαντικές προοπτικές για την ανάπτυξη τυροκομικών προϊόντων. Στον πρωτογενή τομέα, εν γένει, εντοπίζονται σημαντικά περιθώρια βελτίωσης εστιάζοντας σε θέματα τυποποίησης, προβολής και προώθησης των ποιοτικών αγροτικών προϊόντων της Κρήτης.

Ο τουρισμός είναι η κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα στο σύνολο της Κρήτης και εν πολλοίς συνολικά στην Ελλάδα. Κατά μέσο ετήσιο όρο της τριετίας 2007-2009, λειτουργούσαν στην Π.Ε. Χανίων το 33% των μονάδων και 24% των κλινών, η οποία έχει ανέλθει στη δεύτερη θέση στη Κρήτη μετά την Π.Ε. Ηρακλείου, ενώ το ποσοστό συμμετοχής της Π.Ε. Χανίων στο συνολικό τουριστικό δυναμικό της χώρας είναι 5,1-5,4%, σημαντικά υψηλότερο από το αντίστοιχο του πληθυσμού (1,0%). Επιπλέον, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των τουριστικών κλινών στην Π.Ε. Χανίων την τελευταία δεκαετία ήταν εξαιρετικά υψηλός (6,68%), υπερδιπλάσιος του αντίστοιχου του συνόλου της Κρήτης (και κάθε μιας από τις άλλες 3 Π.Ε. της) και υπερτριπλάσιος εκείνου του συνόλου χώρας. Αντίστοιχες της συγκέντρωσης των τουριστικών καταλυμάτων είναι οι συγκεντρώσεις των αφίξεων και διανυκτερεύσεων τουριστών στην Π.Ε. Χανίων, στις οποίες υπερτερούν αριθμητικά οι αλλοδαποί τουρίστες χαρακτηριστικό που είναι ενδεικτικό του ότι ο τουρισμός στην Π.Ε. Χανίων και στην Κρήτη είναι δραστηριότητα οικονομικής βάσης (basic economic activity) που προσελκύει οικονομικούς πόρους σημαντικούς όχι μόνο για την περιοχή, αλλά και για τη χώρα.

Πράγματι, ο τουρισμός είναι ο πιο δυναμικά αναπτυσσόμενος τομέας στην περιοχή μελέτης και η ζήτηση έδωσε κίνητρα για σημαντικές επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες, με αποτέλεσμα την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της ξενοδοχειακής υποδομής. Η Περιφέρεια Κρήτης και η Π.Ε. Χανίων είναι από τις πλέον δυναμικές τουριστικές περιοχές της χώρας, που ήδη συμβάλουν σημαντικά στην εθνική οικονομία, με αξιόλογες προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης του τομέα του τουρισμού. Αυτό κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης που διέρχεται κατά την τελευταία πενταετία η χώρα (και η οποία αναμένεται να συνεχισθεί τουλάχιστον στο άμεσο μέλλον), κατά την οποία ο τουρισμός αναδεικνύεται ως ένας από τους ελάχιστους δυναμικούς κλάδους που μπορεί να συμβάλουν στην υπέρβαση των προβλημάτων, λειτουργώντας

² Διαδικτυακός τόπος Περιφέρειας Κρήτης <http://www.crete.gov.gr>

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ως οδηγός και κινητήρια δύναμη για τους λοιπούς κλάδους της οικονομίας, συμβάλλοντας στην προσέλκυση στη χώρα σημαντικών πόρων μέσω της δαπάνης τουριστών.

Ωστόσο, ο τουρισμός αντιμετωπίζει διαρθρωτικά προβλήματα τα οποία εστιάζονται κυρίως στην έντονη εποχικότητα και την περιορισμένη διάχυση της τουριστικής κίνησης προς τους οικισμούς της ενδοχώρας δεδομένου ότι οι ξενοδοχειακές υποδομές συγκεντρώνονται κυρίως στα βόρεια παράλια και σε μικρές εστίες στο νότο, ενώ η πορεία του σε μεγάλο βαθμό επηρεάζεται από εξωγενείς, μη ελεγχόμενες συνθήκες και ευμετάβλητους και εν πολλοίς αστάθμητους παράγοντες, που συντελούν σε απρόβλεπτες διακυμάνσεις των επιδόσεων του.

Δεδομένων όμως των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων της περιοχής στον τουρισμό, θεωρείται ότι η σημασία του κλάδου θα συνεχίσει και πιθανώς θα διευρυνθεί στο μέλλον, ιδιαίτερα εφ' όσον ασκηθεί η κατάλληλη πολιτική για τη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου, για την προσέλκυση τουριστών από αναδυόμενες οικονομίες της Άπω Ανατολής και της Κεντρικής-Νότιας Αμερικής, και για την ενίσχυση του τουρισμού «ήλιου και θάλασσας» με συμπληρωματικές δραστηριότητες για τους επισκέπτες.

Άλλο ισχυροί τομείς δραστηριότητας είναι οι κατασκευές, στις οποίες η Π.Ε. Χανίων συγκεντρώνει το 28% της περιφερειακής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (ΑΠΑ), ενώ στον τριτογενή τομέα ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν και οι κλάδοι «εμπόριο, ξενοδοχεία, εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες» και «χρηματοοικονομικές υπηρεσίες», στους οποίους η συμμετοχή της Π.Ε. Χανίων στην περιφερειακή ΑΠΑ διαμορφώνεται σε 20,8% και 26,6% αντίστοιχα, ακολουθώντας την ιδιαίτερα μεγάλη δυναμική που συγκεντρώνουν οι άνω κλάδοι στην Π.Ε. Ηρακλείου (55,2% και 49,9% αντιστοίχως). Η μεταποίηση συνδέεται κυρίως με την επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα (τρόφιμα και ποτά), με τον κατασκευαστικό κλάδο και τον τομέα των πλαστικών, και συγκεντρώνεται κυρίως στην Π.Ε. Ηρακλείου. Στο δευτερογενή τομέα παρατηρούνται διαρθρωτικά προβλήματα που αφορούν το μικρό κατά κανόνα μέγεθος και την οικογενειακή μορφή των επιχειρήσεων, που έχει ως αποτέλεσμα οργανωτικές και οικονομικές αδυναμίες και χαμηλή ένταση καινοτομίας.

Όσον αφορά στην απασχόληση, στην Περιφέρεια Κρήτης και τη Π.Ε. Χανίων, ο αριθμός εργαζομένων από 267.320 το 2000 ανήλθε σε 274.872 το 2008, σημείωσε δηλαδή μία μικρή αύξηση της τάξεως του 2,82%. Στον πρωτογενή τομέα σημειώνεται σημαντική μεταβολή του εργατικού δυναμικού από 76.659 το 2000 σε 48.734 το 2008, δηλαδή μία συρρίκνωση κατά 36,43%. Το μετακινούμενο εργατικό δυναμικό φαίνεται να απορροφάται σε άλλους δυναμικούς κλάδους της περιφερειακής οικονομίας. Συγκεκριμένα, αυξητικές τάσεις παρουσιάζουν οι κλάδοι εμπόριο / τουρισμός, βιομηχανία και κατασκευές που η συμμετοχή τους στη συνολική απασχόληση από 35,1%, 6,3% και 6,7% αντιστοίχως, μεταβλήθηκε στο διάστημα 2000-2008 σε 36,1%, 7,4% και 8,9%. Επισημαίνεται επίσης ότι, σύμφωνα με το ΕΣΠΑ 2007-2013³, στην Περιφέρεια Κρήτης σημειώνονταν οι πλέον θετικές σε επίπεδο περιφερειών συνθήκες, σε σχέση με τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες εργασίας (υψηλό ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού, χαμηλά ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας, ανεργίας νέων και

³ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, ΥΠΟΙΟ – Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Αθήνα, Ιανουάριος 2007

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

γυναικών κ.ά.). Ωστόσο, τα δεδομένα της απασχόλησης και της ανεργίας έχουν υποστεί ραγδαίες μεταβολές και επιδείνωση στο πλαίσιο της παρούσας δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας (βλ. και περαιτέρω ανάλυση στο Κεφ. Α.2).

Όσον αφορά σε μακροοικονομικά μεγέθη της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας Κρήτης και της Π.Ε. Χανίων, όπως αναλύεται και στο Κεφ. Α.2 το ΑΕΠ της Π.Ε. Χανίων το 2009 ήταν € 2.947 εκατομμύρια (σε τιμές 2011), το δεύτερο μεγαλύτερο στην Κρήτη, μετά από αυτό της Π.Ε. Ηρακλείου, με αναλογία 25,4% στο συνολικό ΑΕΠ της Περιφέρειας και 1,2% στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας. Σε σχέση με τη δυναμική των κλάδων κατά την περίοδο 2005-2009 στην Π.Ε. Χανίων, ο κλάδος του εμπορίου-τουρισμού γνώρισε μικρή συνολική αύξηση, αλλά και αυτός (όπως και όλοι οι κλάδοι) εμφάνισε σημάδια ύφεσης το 2009, ακολουθώντας τη γενική δυναμική στην Κρήτη και στη χώρα. Η ΑΓΑ της διοίκησης και των κοινωνικών υπηρεσιών που αποτελεί σημαντικό κλάδο στην Π.Ε. Χανίων δεδομένης της ύπαρξης του αστικού κέντρου των Χανίων, ήταν το 2009 στα επίπεδα περίπου του 2005. Μείωση σημείωσε και ο κλάδος των κατασκευών, καθώς και ο πρωτογενής τομέας. Αντίθετα, οι δυναμικότεροι κλάδοι στην Π.Ε. Χανίων κατά την περίοδο 2005-2009 ήταν η μεταποίηση – που όμως εξακολουθούσε να έχει περιορισμένη συμμετοχή στην οικονομία της Π.Ε. το 2009 – οι λοιπές δραστηριότητες του δευτερογενή τομέα και ο κλάδος της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και συναφών δραστηριοτήτων.

Επίσης, αναφορικά με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, σύμφωνα με στοιχεία του EUROSTAT για το 2009, στη Π.Ε. Χανίων διαμορφώνεται σε 20.300 Ευρώ (92% του μέσου εθνικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ και 87% του αντίστοιχου μέσου της Ε.Ε.-27). Η μικρή υστέρηση της Π.Ε. Χανίων ως προς το μέσο επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας οφείλεται αποκλειστικά στην σχετική υστέρηση ως προς το δείκτη αυτό έναντι της Αττικής και της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ενώ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης σημειώνει μικρή υστέρηση σε σχέση με την Π.Ε. Λασιθίου (που παρουσιάζει κατά κεφαλήν ΑΕΠ 21.100 Ευρώ), υπερέχει όμως ως προς τις λοιπές Π.Ε. της Κρήτης και τις άλλες Περιφέρειες της χώρας.

Τέλος, σύμφωνα με το θεσμοθετημένο χωροταξικό σχεδιασμό της Περιφέρειας και τον ισχύοντα αναπτυξιακό προγραμματισμό (Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης – ΠΠΧΣΑΑ - 2003 και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της χωρικής ενότητας Κρήτης και Νήσων Αιγαίου επίσημη υποβολή Μάρτιος 2007), που αναλύονται περαιτέρω σε επόμενες ενότητες, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

- Στο ΠΠΧΣΑΑ αναγνωρίζεται ο σημαντικός ρόλος των Χανίων στην έρευνα και εφαρμογές μέσα από το Πολυτεχνείο Κρήτης και πληθώρα ερευνητικών ινστιτούτων (π.χ. ΜΑΙΧ, κ.ά.). Επίσης, η Π.Ε. Χανίων διαθέτει βασικές μεταφορικές υποδομές (αεροδρόμιο, λιμάνι) που επιτρέπουν τη διασύνδεση της με τον εθνικό και διεθνή χώρο, όμως για την εξυπηρέτηση της ενδοπεριφερειακής συνοχής και της λειτουργικής και ασφαλούς σύνδεσης και δικτύωσης με τον υπόλοιπο χώρο της Περιφέρειας, έργο υποδομής με μεγάλη σημασία καθίσταται η ολοκλήρωση του ΒΟΑΚ.
- Στην Περιφέρεια Κρήτης εντοπίζεται επίσης μεγάλη συγκέντρωση περιοχών με αξιόλογα στοιχεία φυσικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με σημαντικά στοιχεία ιστορικού και πολιτιστικού

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ενδιαφέροντος (αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία, κ.ά.). Η Π.Ε. Χανίων είναι προικισμένη με ιδιαίτερα αξιόλογο φυσικό περιβάλλον, ακτές και τοπία, ενώ διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα όπως οχυρώσεις και κάστρα, αρσενάλια, αξιόλογης αρχιτεκτονικής οικιστικό απόθεμα.

- Οι παρατηρούμενες ενδογενείς τάσεις χωρικής οργάνωσης αποτελούν αντανάκλαση των τάσεων οικονομικής ανάπτυξης, με υπερσυγκέντρωση του πληθυσμού της Περιφέρειας στα βόρεια παράλια σε ζώνες γύρω από τις βασικές πύλες εσόδου (Ηράκλειο και Χανιά), ως συνέπεια της έντονης τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Το φαινόμενο αυτό αφενός έχει αυξήσει τις πιέσεις που τίθενται στο φυσικό και παραγωγικό περιβάλλον από την οικιστική εξάπλωση και την ένταση της τουριστικής και παραθεριστικής ανάπτυξης, και αφετέρου έχει επιτείνει τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες (εισοδήματα, δημογραφική σύνθεση, υποδομές και εξοπλισμός κ.λπ.) του βόρειου με το νότιο τμήμα τόσο στο επίπεδο της Περιφέρειας, όσο και της Π.Ε.
- Στις αδυναμίες της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας Κρήτης, και κατ' επέκταση και της Π.Ε. Χανίων, συγκαταλέγονται η εξάρτηση από το μοντέλο του μαζικού τουρισμού «ήλιος και θάλασσα» που δεν επιτρέπει τη χρονική διεύρυνση της τουριστικής περιόδου αλλά ούτε τη διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας στη λιγότερο ανεπτυγμένη ενδοχώρα και στο νότιο τμήμα της Περιφέρειας, καθώς και το χαμηλό επίπεδο τυποποίησης της αγροτικής παραγωγής και οι αδύναμοι μηχανισμοί εμπορίας και προβολής.

Α.1.3. Σύνοψη της κατάστασης και των προοπτικών του ευρύτερου χωροταξικού πλαισίου

Το ευρύτερο χωροταξικό πλαίσιο προσδιορίζεται από τις κατευθύνσεις των πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού, τα οποία καθορίζονται στο Ν. 2742/1999 περί Χωροταξίας και Αειφόρου Ανάπτυξης, και είναι: το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ), τα Ειδικά Πλαίσια, με τα οποία συμπληρώνονται και εξειδικεύονται οι κατευθύνσεις του ΓΠΧΣΑΑ, και τα Περιφερειακά Πλαίσια, τα οποία εναρμονίζονται και εξειδικεύουν ή συμπληρώνουν (μέσω ανάδρασης) τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων.

Η παρουσίαση που ακολουθεί ξεκινά από το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης, το οποίο είναι το πρώτο της σειράς που θεσμοθετήθηκε (ΦΕΚ 1486/Β/2003). Ακολουθεί το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128/Α/2008) και στη συνέχεια τα Ειδικά Πλαίσια Βιομηχανίας (ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/2009), ΑΠΕ (ΦΕΚ 2464/Β/2008), Τουρισμού (ΦΕΚ 1138/Β/2009), Υδατοκαλλιεργειών (ΦΕΚ 2505/Β/2011) και Καταστημάτων Κράτησης (ΦΕΚ 1575/Β/2001).

Επισημαίνεται ότι έχει ανατεθεί από το ΥΠΕΚΑ και εκπονείται η μελέτη «Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Κρήτης», και ότι έχει ολοκληρωθεί η δημόσια διαβούλευση για την αξιολόγηση και τροποποίηση του Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Α.1.3.1. Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης (ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ)

Με το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προσδιορίζονται με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές επιλογές και για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της Περιφέρειας, με στόχο την ισότιμη ένταξή της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

Α.1.3.1.1. Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης

Η Περιφέρεια της Κρήτης προβλέπεται να αποτελέσει «κόμβο» διεθνούς σημασίας αξόνων στη Ν.Α. Μεσόγειο στους τομείς της οικονομίας, πολιτισμού και επικοινωνιών, μέσα από συνεργασίες με χώρες της ευρύτερης περιοχής (Κύπρος, Μέση Ανατολή, Αφρική) και με ανάδειξη της πολυπολιτισμικότητάς της (συνδυασμός πολιτισμού και φυσικού πλούτου).

Παράλληλα ενδυναμώνονται οι πόλεις της Κρήτης με τόνωση του ρόλου τους σε διαπεριφερειακό, ενδοπεριφερειακό και διεθνές επίπεδο. Αναβαθμίζονται επίσης, τα μικρότερα αστικά κέντρα και γενικότερα οι ορεινοί και ημιορεινοί χώροι, και αναχαιτίζεται το φαινόμενο μετακίνησης πληθυσμού προς τις παράκτιες ζώνες.

Με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, δίνεται έμφαση στην αλληλεπίδραση Τουρισμού και Γεωργίας με ανάδειξη των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων. Ο πρωτογενής τομέας υποστηρίζεται και με την ενθάρρυνση παραγωγής γεωργοπεριβαλλοντικών προϊόντων, την ενίσχυση της μεταποίησης των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα, και με επιθετική πολιτική προώθησης των προϊόντων του στο εσωτερικό και εξωτερικό.

Σε ό,τι αφορά στο δευτερογενή τομέα, στηρίζεται η παραγωγή προϊόντων κυρίως υψηλής τεχνολογίας και γενικότερα οι επιχειρήσεις που έχουν άμεση σχέση με την περιοχή, ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Επιπλέον υπάρχει η δυνατότητα ανάδειξης της Κρήτης σε κέντρο επιδεικτικών πιλοτικών και παραγωγικών εφαρμογών ΑΠΕ και μεταφοράς τεχνολογίας στις γύρω περιοχές.

Ως προς τη Χωρική Δομή, το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ θέτει ως στόχο την ανάπτυξη επιλεγμένων νέων αστικών κέντρων προς το εσωτερικό και νότιο τμήμα της Κρήτης, με συμπληρωματική και ενιαία λειτουργία, ώστε:

- Να αναχαιτιστεί η μονομερής ανάπτυξη στο βόρειο τμήμα της νήσου και να επιτευχθεί σχετικά ισόρροπη κατανομή τουριστικών εγκαταστάσεων σε όλη την έκταση της περιφέρειας, με ηπιότερες μορφές στα ορεινά και ημιορεινά σύνολα.
- Να υλοποιηθούν μέτρα για το σύνολο των προβληματικών παράκτιων ζωνών (συγκρούσεις χρήσεων γης, πίεση αστικοποίησης), αλλά και για να περιοριστεί η «εκτός σχεδίου» δόμηση και η περαιτέρω ανέγερση ξενοδοχειακών και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων.
- Να γίνει οριοθέτηση και αναγνώριση της σημασίας των «ζωνών υψηλής προστασίας» (αρχαιολογικοί χώροι, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, NATURA 2000), αλλά και ανάπτυξη δράσεων για προστασία και ανάδειξη του ενιαίου φυσικού και πολιτιστικού χώρου.
- Να χωροθετηθούν υποδοχές «οργανωμένης μεταποιοητικής δραστηριότητας».

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Να πραγματοποιηθούν δράσεις για τη βελτίωση του αστικού και περιαστικού χώρου αλλά και του χώρου της υπαίθρου.
- Να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση της αυθαίρετης δόμησης με ταυτόχρονη παροχή διευκολύνσεων στους πολίτες για απόκτηση α' και β' κατοικίας.

Σε ό,τι αφορά στο Οικιστικό Δίκτυο, το ΠΠΧΣΑΑ προτείνει την οργάνωση του οικιστικού δικτύου ώστε να μπορεί να παραλάβει προβλεπόμενο πληθυσμό 700.000 κατοίκων για το έτος 2015. Ειδικότερα, προβλέπεται η συγκρότηση των κέντρων των ευρύτερων αναπτυξιακών ενοτήτων σε ένα δίκτυο ισορροπίας ανάπτυξης και συνεργασίας.

Το Ηράκλειο (έδρα περιφέρειας 1ου βαθμού) αναδεικνύεται σε κέντρο διαπεριφερειακής ακτινοβολίας. Τα Χανιά (2ου ενισχυμένου βαθμού, με διεθνές αεροδρόμιο και λιμάνι, σχετικά απομονωμένα από την έδρα της περιφέρειας), και τα υπόλοιπα αστικά κέντρα (Ρέθυμνο, Άγιος Νικόλαος), δρουν συμπληρωματικά σε σχέση με το Ηράκλειο.

Τα μεσαίου μεγέθους αστικά κέντρα (Σητεία, Ιεράπετρα, Μοίρες/Τυμπάκι, Αρκαλοχώρι, Μάλια/Λιμνήν Χερσονήσου και Κίσσαμος) και τα μικρότερου μεγέθους κέντρα της υπαίθρου (Πέραμα, Σπήλι, Βάμος/Βρύσες, Κάντανος, Παλαιοχώρα και Σούδα, και Φουρφουράς) αποτελούν κέντρα αναπτυξιακών ενοτήτων ή υποενοτήτων.

Τα υπόλοιπα κέντρα (έδρες Καποδιστριακών δήμων) είναι τα οικιστικά κέντρα της υπαίθρου και αποκτούν σταδιακά το ρόλο τους κατά τη διάρκεια της επόμενης 15ετίας.

Το Σύστημα Μεταφορών ολοκληρώνεται σταδιακά με βάση τους αναπτυξιακούς άξονες. Το οδικό δίκτυο ιεραρχείται σε πρωτεύον και δευτερεύον, ενώ αναβαθμίζονται οι κύριες πύλες εισόδου της Περιφέρειας στις οποίες συμπεριλαμβάνονται το λιμάνι στη Σούδα και το αεροδρόμιο στο Ακρωτήριο Χανίων.

Το ίδιο ισχύει και για τις λιγότερο σημαντικές λιμενικές πύλες (Κίσσαμος, Ρέθυμνο, Άγιος Νικόλαος, Σητεία, Ιεράπετρα, Παλαιοχώρα), ενώ εκτιμάται ότι εντός του χρονικού ορίζοντα του ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ θα έχουν προχωρήσει σε ικανοποιητικό βαθμό και οι διεργασίες για νέα λιμενική και αερολιμενική πύλη στο νότιο τμήμα της νήσου.

Συγκεκριμένο ρόλο θα αναλάβουν και οι μαρίνες της Κρήτης με άξονες αναφοράς τα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου Πελάγους.

Την ίδια στιγμή, την παραγωγή ενέργειας καλύπτουν οι υφιστάμενοι σταθμοί, οι οποίοι θα εκσυγχρονιστούν, ο ΘΗΣ που κατασκευάζεται στον Αθερινόλακο και ο προγραμματισμένος ΘΗΣ στο Ρέθυμνο, ενώ παράλληλα ενθαρρύνονται οι πρωτοβουλίες για χρήση ΑΠΕ και ο συνδυασμός τους με τη συμβατική ηλεκτροπαραγωγή.

Σχετικά με το υδάτινο δυναμικό, προβλέπεται η ολοκλήρωση μεγάλων φραγμάτων και κατασκευή νέων με ιδιαίτερη μέριμνα για την προστασία του γύρω φυσικού περιβάλλοντος, ενώ, ταυτόχρονα προτείνεται και η – ήδη- προγραμματισμένη επέκταση των αρδευτικών δικτύων και η εξυγίανση των εδαφών της γεωργικής γης.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Επιδίδεται, επίσης, η συνολική διαχείριση των υδάτινων πόρων σε επίπεδο περιφέρειας και υδρογεωλογικής λεκάνης.

Για τη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προωθεί την κατασκευή δικτύων προς εξυπηρέτηση μεσαίων και μικρών αστικών κέντρων αλλά και τουριστικών – παραθεριστικών δραστηριοτήτων.

Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, ενθαρρύνονται πολιτικές και παρεμβάσεις προκειμένου να αναδειχθεί ο συνδυασμός φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος με έμφαση στους ορεινούς όγκους και τους παραδοσιακούς οικισμούς.

Α.1.3.1.2. Χωροταξική Οργάνωση**α. Διάρθρωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου – Διοικητική και κοινωνική υποδομή**

Τα οικιστικά κέντρα της Περιφέρειας κατατάσσονται σε 5 επίπεδα. Με βάση αυτή την κατάταξη, τα Χανιά αποτελούν οικιστικό κέντρο 2ου επιπέδου ενισχυμένου, η Σούδα 3ου επιπέδου, το Βαμβακόπουλο και οι Μουρνιές 4ου επιπέδου ενισχυμένου, ενώ όλοι οι λοιποί οικισμοί της περιοχής μελέτης είναι 5ου επιπέδου.

Για τις έδρες των δήμων (σ.σ. των Καποδιστριακών) προβλέπεται, όπου απαιτείται, η δημιουργία νέων διοικητικών κέντρων κυρίως με χρήση υφιστάμενων «παραδοσιακών» κελυφών, με προτεραιότητα στα κέντρα 2ου και 3ου επιπέδου.

Για τις έδρες των δήμων ή τα συνεργαζόμενα με αυτές οικιστικά κέντρα προβλέπεται η δημιουργία Γυμνασίου – Λυκείου, και Περιφερειακού Ιατρείου εξαρτώμενου και στελεχωμένου από τα ήδη υπάρχοντα Κέντρα Υγείας και χωροθετημένου μαζί ή κοντά με τα διοικητικά κέντρα.

Σχετικά με την οικιστική ανάπτυξη η γενική κατεύθυνση είναι ο περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης με σταδιακή κατάργηση των παρεκκλίσεων αρτιότητας, κατά προτεραιότητα στις παράκτιες ζώνες, και η ποιοτική αναβάθμιση της πόλης στις αστικές και περιαστικές περιοχές και στα οικιστικά κέντρα 1ου, 2ου και 3ου επιπέδου.

Πιο συγκεκριμένα για την Α' κατοικία και για τα οικιστικά κέντρα 1ου, 2ου και 3ου επιπέδου προβλέπεται η εκπόνηση ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ και η προώθηση νέων μορφών ολοκληρωμένης οικιστικής ανάπτυξης (ΠΕΡΠΟ).

Τα ίδια θα πρέπει να ισχύουν και για τις περιπτώσεις Β' κατοικίας κατά προτεραιότητα στους υπάρχοντες πολυπληθείς οικισμούς και στις προβλεπόμενες περιοχές για τουριστική και ήπια τουριστική ανάπτυξη, σε ορεινούς όγκους και επιλεγμένες παράκτιες περιοχές.

β. Εμπλουτισμός των πόλεων της Κρήτης με κοινωνική υποδομή διαπεριφερειακού, περιφερειακού και νομαρχιακού ενδιαφέροντος

Ο καθορισμός του ειδικού ρόλου των κύριων αστικών κέντρων της Κρήτης είναι απαραίτητος προκειμένου να ενταχθούν οργανικά στα διευρωπαϊκά δίκτυα συνεργασίας. Ταυτόχρονα, απαιτείται η δημιουργία ανάλογων «υποστηρικτικών υποδομών εμβέλειας» και στα μικρότερα οικιστικά κέντρα της Περιφέρειας, προκειμένου να

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ αστικών κέντρων και υπαίθρου. Ως άξονες αναφοράς τίθενται η έρευνα και τεχνολογία, ο πολιτισμός, η παραγωγή και πιστοποίηση γεωργοπεριβαλλοντικών προϊόντων, το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, ο ποιοτικός τουρισμός και οι ειδικές υποδομές.

Ειδικότερα τα Χανιά, προβλέπεται να αναλάβουν ρόλο ως «Κέντρο Διαπεριφερειακής Μεσογειακής Ακτινοβολίας, με άξονα τις επιστήμες, τις εφαρμογές και το περιβάλλον». Ο συγκεκριμένος ρόλος υποστηρίζεται από τους ήδη υφιστάμενους θεσμούς στην πόλη που έχουν ως βάση τις επιστήμες, τις εφαρμογές και την προβολή του φυσικού περιβάλλοντος του μεσογειακού χώρου, και οι οποίοι μπορούν να ενισχυθούν περαιτέρω με πρόσθετες δραστηριότητες, ενδεικτικά τις εξής: Μεσογειακό Κέντρο Δημοσιογραφίας, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Μηχανικών Βιοϊατρικής και Βιοτεχνολογίας, Ινστιτούτο Γεωδυναμικού και Αντισεισμικού Σχεδιασμού, Συνεδριακό Κέντρο, Κέντρο Πιστοποίησης Περιβαλλοντικών Προϊόντων (ενίσχυση υφιστάμενου πυρήνα στο ΜΑΙΧ), Κέντρο Εμπορικών Συναλλαγών.

γ. Κατευθύνσεις για την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

Το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προωθεί μια πολιτική δημιουργίας δικτύων «φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος». Μέσω αυτών των δικτύων γίνεται προσπάθεια για αντιμετώπιση των φαινομένων πληθυσμιακής αποψίλωσης μικρών παραδοσιακών οικισμών σε ορεινούς όγκους, αλλά και οικισμών σε εκτεταμένες περιοχές με προβλήματα ανάπτυξης.

Το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ διακρίνει σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης περιοχές με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου».

Ειδικότερα, στην ΠΕ Χανίων διακρίνονται οι εξής ζώνες: (1) ζώνη στα ανατολικά, από τον Καβρό έως τα Άπτερα, (2) εκτεταμένη ζώνη από το Ακρωτήρι προς τα Χανιά και την παραλία έως την Γραμβούσα και προς τον νότο έως την Παλαιοχώρα, ενσωματώνοντας και τα Λευκά Όρη, (3) ζώνη στα νοτιοδυτικά, από την Ελαφόνησο έως και την ευρύτερη περιοχή του Έλους και (4) οι νήσοι Γαύδος και Γαυδοπούλα. Από τις ζώνες αυτές, την παρούσα μελέτη ΓΠΣ αφορούν οι ενότητες (1) και (2).

Για τις ζώνες αυτές προβλέπονται:

- Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος.
- Προώθηση των διαχειριστικών σχεδίων στις ζώνες NATURA και SPA.
- Συγκεκριμένα χρηματοδοτικά κίνητρα προκειμένου να διατηρηθούν και να ενισχυθούν παραδοσιακές δραστηριότητες.
- Οριοθέτηση και προστασία νέων αρχαιολογικών χώρων.
- Χαρακτηρισμός, ανάδειξη και προστασία πρόσθετων παραδοσιακών οικισμών και μνημειακών – ιστορικών συνόλων.
- Εξειδικευμένα μέτρα για να λάβει τέλος η αποψίλωση των δασών, αλλά και δράσεις για την φυσική τους ενδυνάμωση και επέκταση, και δράσεις προστασίας από διάβρωση, ερημοποίηση και υφαλμύρωση.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Επιπλέον στις συγκεκριμένες περιοχές, ή δίπλα σε αυτές, χωροθετούνται «ζώνες αναζήτησης ήπιας τουριστικής ανάπτυξης», σε ορεινούς ή ημιορεινούς όγκους. Στις ζώνες αυτές ανήκουν και παράκτιες περιοχές με έντονη οικιστική (Α' και Β' κατοικία) και τουριστική ανάπτυξη. Για τον ορεινό χώρο και τις παράκτιες ζώνες ισχύουν ιδιαίτερες κατευθύνσεις που αναφέρονται στη συνέχεια.

δ. *Ευρύτερες ανθρωπογεωγραφικές ενότητες*

Αγροτικός χώρος

Μεγάλο ποσοστό εκτάσεων στην Περιφέρεια Κρήτης αποτελεί αγροτικό χώρο με γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες. Το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προτείνει την αναβάθμιση του αγροτικού χώρου μέσα από «την πολυλειτουργικότητα, τη διαφοροποίηση και τη δραστική ενίσχυση της παραγωγής ποιοτικών προϊόντων με περιβαλλοντικά φιλικές μορφές παραγωγής». Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι απαιτείται:

- Η θέσπιση τμήματος της σημερινής γεωργικής γης ως «χρήσης προτεραιότητας», η οριοθέτησή του μέσα από ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ ή ΖΟΕ, και η προώθηση προγραμμάτων αναδασμού.
- Η οριοθέτηση και θεσμοθέτηση κτηνοτροφικών ζωνών «εναλλασσόμενης βόσκησης».

Για την προστασία της γεωργικής γης προτεραιότητας από άλλες δραστηριότητες προβλέπεται καθορισμός επιτρεπόμενων χρήσεων και ειδικών περιορισμών στην κατάτμηση και δόμηση με προτεραιότητα στις αρδευόμενες ή προβλεπόμενες να αρδευτούν ζώνες. Τίθεται στόχος για βελτίωση της ηλικιακής σύνθεσης του πληθυσμού στην ύπαιθρο, μέσα από δυνατότητες συμπληρωματικής απασχόλησης. Θεσμοθετούνται ζώνες προϊόντων ονομασίας προελεύσεως. Για την προστασία του υδροφόρου ορίζοντα, προβλέπεται η σταδιακή αποδέσμευση του αγροτικού τομέα από την έντονη χρήση λιπασμάτων, και προσεκτική επέκταση των αρδευτικών δικτύων.

Παράκτιος χώρος

Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ, ο παράκτιος χώρος της Κρήτης μπορεί να διακριθεί σε πέντε διακριτές ενότητες. Τα Χανιά ανήκουν στην ενότητα της βόρειας ακτής που εκτείνεται από τον Κίσσαμο, δυτικά, έως την Παχειά Άμμο, ανατολικά. Η ενότητα αυτή είναι οικιστικά (α' και β' κατοικία) και τουριστικά υπερανπτυγμένη και περιλαμβάνει τα περισσότερα σημαντικά οικιστικά κέντρα του νησιού, με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, καθώς και το σύνολο σχεδόν των ξενοδοχειακών μονάδων άνω των 500 κλινών.

Για την συγκεκριμένη ενότητα έχει θεσμοθετηθεί μόνον η ΖΟΕ Ρεθύμνου και Επισκοπής-Γεωργιούπολης. Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ πρέπει μέσα από ένα εξειδικευμένο σχεδιασμό να εξασφαλισθεί η συμβατότητα των οποιωνδήποτε χρήσεων που θα προταθούν για τον παράκτιο χώρο με την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Παράλληλα πρέπει:

- Να ακολουθηθούν οι αρχές της συμπαγούς πόλης και να αντιμετωπισθεί η εκτός σχεδίου δόμηση.
- Να αναπτυχθεί ο ποιοτικός τουρισμός και να επέλθει ισοκατανομή των τουριστικών εγκαταστάσεων αναβαθμισμένου τύπου.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Να δοθούν σημαντικά κίνητρα προκειμένου να επιτευχθεί αναβάθμιση του υπερανπτυγμένου - σε ότι αφορά στον τουρισμό - βόρειου άξονα, με βάση την Απόφαση 22488/91, ΦΕΚ 30 Β' (Στοιχεία αξιολόγησης επενδύσεων, βαθμολόγηση και τρόπος λειτουργίας – εφαρμογής των κριτηρίων υπαγωγής τουριστικών επενδύσεων στις διατάξεις του Ν. 1892/1990) και το Ν.2545/1997 (Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές και άλλες διατάξεις), άρθρο 29 (Π.Ο.Τ.Α.).

Ορεινός χώρος

Ο ορεινός χώρος της Κρήτης αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό τμήμα της, όπου ασκείται σημαντική κτηνοτροφική δραστηριότητα και υπάρχουν εκτεταμένες περιοχές του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000» και σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα. Το ΠΠΧΣΑΑ στοχεύει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη του ορεινού χώρου και ιδιαίτερα:

- στην επίτευξη καλύτερης ηλικιακής σύνθεσης πληθυσμού στους μεγαλύτερους ορεινούς οικισμούς με ανάπτυξη δυνατοτήτων για συμπληρωματική απασχόληση,
- στην προστασία και αναβάθμιση του τοπίου αλλά και στην επέκταση των δασικών εκτάσεων, και
- στη δημιουργία, με προσεγμένες δράσεις, των απαραίτητων οδικών και άλλων υποδομών, ώστε ο ορεινός χώρος να είναι προσπελάσιμος και να λειτουργεί ως χώρος αναψυχής (π.χ. χιονοδρομικά κέντρα στα Λευκά Όρη και στο Ψηλορείτη).

ε. Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων της μεταφορικής υποδομής

Οδικό δίκτυο

Από το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προβλέπεται η αποπεράτωση έως το 2015 ενός ολοκληρωμένου και λειτουργικού δικτύου δρόμων, λιμανιών και αεροδρομίων.

Το οδικό δίκτυο ιεραρχείται σε πρωτεύον, δευτερεύον και τριτεύον με τις νέες χαράξεις να τοποθετούνται σε απόσταση από τις παράκτιες ζώνες, προς τις οποίες η πρόσβαση γίνεται με κάθετους τριτεύοντες άξονες.

Σχετικά με το πρωτεύον οδικό δίκτυο απαιτείται αναβάθμιση του Βορείου Οδικού Άξονα (ΒΟΑΚ) σε αυτοκινητόδρομο και υλοποίηση της άκρας αναγκαίας σύνδεσης της Σούδας με το διεθνές αεροδρόμιο Χανίων.

Επιπλέον προβλέπεται σύστημα σημαντικών ιεραρχημένων κόμβων στα σημεία που συναντώνται οι πρωτεύοντες άξονες με άλλους πρωτεύοντες, δευτερεύοντες και τριτεύοντες άξονες.

Δίκτυο αεροδρομίων και ελικοδρομίων

Τονίζεται η ανάγκη διερεύνησης τρόπων για αποτελεσματική συνεργασία των δύο διεθνών αεροδρομίων της περιφέρειας, Χανίων και Ηρακλείου, προς ανακούφιση του δεύτερου από το φόρτο. Παράλληλα, δίνεται η κατεύθυνση για διερεύνηση της δημιουργίας νέου διεθνούς αεροδρομίου που θα αντικαταστήσει το υφιστάμενο αεροδρόμιο Ηρακλείου.

Επίσης προβλέπεται πυκνό δίκτυο ελικοδρομίων για την εξυπηρέτηση των απομακρυσμένων ορεινών περιοχών.

Δίκτυα λιμένων, αλιευτικών καταφυγίων και μαρίνων

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Οι κατευθύνσεις σε ό,τι αφορά τα λιμάνια, τα αλιευτικά καταφύγια και τις μαρίνες, που αποτελούν πύλες εισόδου στη Κρήτη, έχουν να κάνουν με την αισθητική τους αναβάθμιση και τη συμπλήρωσή τους με υποδομές ανάλογες του ρόλου τους.

Οι λιμένες Ηρακλείου και Σούδας ιεραρχούνται ως διεθνούς εμβέλειας επιβατικοί και εμπορευματικοί λιμένες, προτείνεται δε η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους στην περιοχή της Ν.Α. Μεσογείου.

Προτείνεται επίσης η κατασκευή δύο ακόμη διεθνούς εμβέλειας επιβατικών και εμπορευματικών λιμένων στη Νότια Κρήτη (Τυμπάκι, Ιεράπετρα).

στ. Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων λοιπής Τεχνικής υποδομής

Ενέργεια

Η Κρήτη διαθέτει λεπτομερές σχέδιο Περιφερειακού Ενεργειακού Προγραμματισμού που αναφέρεται στη συμβατική ηλεκτροπαραγωγή, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην ενημέρωση του κοινού σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας.

Το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προτείνει την ανάδειξη της Κρήτης σε «πilotική» περιφέρεια για εκτεταμένες εφαρμογές ΑΠΕ, η διερεύνηση δυνατότητας μεταφοράς και χρήσης Φυσικού Αερίου, διερεύνηση της ενεργειακής αξιοποίησης των αστικών απορριμμάτων, η υλοποίηση εφαρμογών πολλαπλού σκοπού, κλπ.

Σχετικά με τη χωρική οργάνωση ενέργειας προβλέπεται βελτίωση του συστήματος μεταφοράς και διανομής ηλεκτρισμού, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των υφισταμένων ΑΗΣ (Λινοπεραμάτων και Ξυλοκαμάρας Χανίων), και λειτουργία νέων Θερμο- και Ατμοηλεκτρικών σταθμών (Αθρινόλακκος Λασιθίου, Ρέθυμνο).

Προτείνεται, επίσης, η λειτουργία Ενεργειακού Κέντρου Περιφέρειας Κρήτης.

Υδατικό δυναμικό

Από το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προτείνεται η δημιουργία ενός ενιαίου Περιφερειακού Φορέα ελέγχου και εξοικονόμησης υδατικών πόρων, καθώς επίσης και η διερεύνηση τεχνικών εμπλουτισμού του υδροφόρου ορίζοντα. Στα πλαίσια αυτών των κατευθύνσεων στην ευρύτερη περιοχή μελέτης προβλέπεται η δημιουργία του φράγματος Βαλασιώτη.

Παράλληλα, προτρέπεται η ισόρροπη κατανομή των υδατικών πόρων στο σύνολο της Περιφέρειας, ενώ για τις αγροτικές περιοχές προτείνονται λιμνοδεξαμενές ή εμπλουτισμός των υπόγειων υδροφορέων από τους οποίους γίνεται άντληση νερού για άρδευση.

Υποδομές περιβάλλοντος (υγρά και στερεά απόβλητα)

Στα Χανιά λειτουργεί μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων. Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ, κρίνεται αναγκαίο να υλοποιηθούν τέτοιες υποδομές σε όλα τα αστικά κέντρα και τις ευαίσθητες περιοχές, κατά προτεραιότητα στα κέντρα των αναπτυξιακών ενοτήτων και των αναπτυσσόμενων παραλιακών περιοχών.

Για τα απορρίμματα και τα στερεά απόβλητα, που αποτελούν από τα πιο κρίσιμα περιβαλλοντικά προβλήματα, προτείνεται η δημιουργία μέχρι το 2006 βιομηχανικών μονάδων επεξεργασίας τους σε συνδυασμό με διαλογή στην πηγή και ανακύκλωση. Ειδικότερα, προτείνεται, η δημιουργία Κεντρικής Μονάδας

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Θερμικής Επεξεργασίας και Ανακύκλωσης Απορριμμάτων για τις ΠΕ Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου, καθώς και η βελτίωση της λειτουργικής ικανότητας της Μονάδας Μηχανικής Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης Απορριμμάτων που θα λειτουργήσει στη ΠΕ Χανίων. Στις μονάδες αυτές προτείνεται να γίνεται και η επεξεργασία των αποβλήτων των ελαιουργείων τους χειμερινούς μήνες. Τέλος, προτείνεται ο συνδυασμός των μονάδων με δίκτυο σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων.

Για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που οφείλονται στα απόβλητα της γεωργικής δραστηριότητας (φυτοφάρμακα και λιπάσματα), ενθαρρύνεται η σταδιακή στροφή προς καλλιέργειες γεωργοπεριβαλλοντικών προϊόντων και η μείωση των «κλασικών» καλλιεργειών. Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των κτηνοτροφικών αποβλήτων επιδιώκεται να συνεχισθεί ο εκσυγχρονισμός των μονάδων (έχει ξεκινήσει από το Β' ΚΠΣ).

Ο καθαρισμός των χειμάρρων και η εξυγίανση των παράκτιων περιοχών εντάσσονται επίσης στις απαραίτητες δράσεις.

ζ. Προγραμματικά πλαίσια χωροθέτησης των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων και καθορισμός περιοχών για αναζήτηση Π.Ο.Α.Π.Δ.

Πρωτογενής τομέας

Κατευθύνσεις που αφορούν στη χωροθέτηση αλιευτικών δραστηριοτήτων προβλέπεται να περιληφθούν σε σχετική οδηγία του ΥΠΕΧΩΔΕ (σ.σ. ήδη έχει εγκριθεί το Ειδικό Πλαίσιο Υδατοκαλλιεργειών, βλ. παρακάτω στο παρόν κεφάλαιο).

Για την εξάλειψη των προβλημάτων που σχετίζονται με τα λατομεία, προβλέπεται ακριβής χωρικός προσδιορισμός των περιοχών στις οποίες δεν θα είναι επιτρεπτή η ύπαρξη τέτοιου τύπου δραστηριοτήτων από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ). Σε πρώτη φάση, προβλέπεται η απαγόρευση εξόρυξης αδρανών και γύψου σε περιοχές του Δικτύου «Φύση 2000».

Δευτερογενής τομέας

Το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προβλέπει την οργάνωση της μεταποιητικής δραστηριότητας με δημιουργία συμπληρωματικών ή νέων υποδοχέων, διαβαθμισμένων σε «γενικής» (σημαντικής ή μη) και σε «κυρίως γεωργικής» μεταποιητικής δραστηριότητας. Οι νέες εγκαταστάσεις οφείλουν να έχουν επαρκή έκταση ώστε να μπορούν να δεχθούν έως το 2006 και την μετεγκατάσταση όλων των διάσπαρτων βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων μέσης και υψηλής όχλησης από τον αστικό και περιαστικό χώρο.

Οι περιοχές που υποδεικνύονται για δημιουργία νέων υποδοχέων μεταποιητικής δραστηριότητας είναι:

- (Α1) σημαντικής γενικής μεταποιητικής δραστηριότητας στην ευρύτερη περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος των Χανίων.
- (Α2) γενικής μεταποιητικής δραστηριότητας σε ΒΙΠΑ – ΒΙΟΠΑ στον Άγιο Νικόλαο και στο Ρέθυμνο.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- (Β) μεταποιητικής δραστηριότητας κυρίως γεωργικών προϊόντων στις ευρύτερες περιοχές των οικιστικών κέντρων: Μοίρες – Τυμπάκι, Αρκαλοχώρι, Ιεράπετρα, Νεάπολη, Πέραμα, Σπήλι, Βάμμος – Βρύσες, Κάντανος, Κίσσαμος, Παλαιοχώρα και Χώρα Σφακίων.

Επιπλέον, επισημαίνεται η ανάγκη διαβάθμισης των κινήτρων αρμοδιότητας ΥΠΕΘΟ (Διεύθυνση Βιομηχανίας) για ικανοποίηση χωροταξικών στόχων, ως εξής:

- (1) Χαμηλό ποσοστό επιχορήγησης/επιδότησης επιτοκίου στις περιοχές νέων Δήμων (σ.σ. Καποδιστριακών) Γαζίου, Ηρακλείου, Νέας Αλικαρνασσού, Γουβών Χερσονήσου και Μαλίων, και ενιαίο ποσοστό για τις μονάδες χαμηλής όχλησης που εγκαθίστανται εκτός των οριοθετημένων υποδοχέων, στην υπόλοιπη Κρήτη.
- (2) Καθορισμός ειδικής επιχορήγησης/επιδότησης για την μετεγκατάσταση μεταποιητικών μονάδων εντός των υποδοχέων.
- (3) Καθορισμός επιπλέον ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων κυρίως γεωργικών προϊόντων.

Τουρισμός

Οι στόχοι που τίθενται για την ανάπτυξη του Τουρισμού αφορούν την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα και τη βελτίωση των τουριστικών υποδομών.

Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, σε συνάφεια με τα δίκτυα πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος και με υποστήριξη από εξειδικευμένα προγράμματα ανάδειξης περιοχών. Ταυτόχρονα, κρίνεται απαραίτητος ο ανασχεδιασμός ειδικών τουριστικών υποδομών (ειδικότερα στις πύλες εισόδου των περιοχών που προορίζονται για τουριστική ανάπτυξη) καθώς και η ενίσχυση των επιχειρηματικών δικτυώσεων.

Στις παράκτιες περιοχές της βόρειας και νότιας ακτής, για τις οποίες ισχύει καθεστώς κορεσμού ή και ελέγχου τουριστικής ανάπτυξης, δίδεται η κατεύθυνση της ποιοτικής αναβάθμισης της δραστηριότητας, με παράλληλα μικρές αυξήσεις δυναμικότητας. Η ζώνη ποιοτικής αναβάθμισης για την ΠΕ Χανίων καταλαμβάνει τα βόρεια παράλια της ενότητας, από τον Κίσσαμο μέχρι τα Απτερα.

Οι ζώνες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης εντοπίζονται σε όλες τις ΠΕ τις Περιφέρειας, ενώ συγκεκριμένα στην ΠΕ Χανίων βρίσκονται: στις ανατολικές παρυφές των Λευκών Ορέων (από Σφακιά έως και δυτικά του διδυμου Βάμος – Βρύσες) και στις δυτικές παρυφές των Λευκών Ορέων (από Σουγιά – Οροπέδιο Ομαλού έως και Μεσκλά), και στη νήσο Γαύδο. Τμήμα της ζώνης δυτικά των Λευκών Ορέων εισέρχεται στην περιοχή μελέτης, μεταξύ Θερίσου και Βαρυπέτρου.

Προσδιορίζονται ζώνες αναζήτησης Περιοχών Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ) ή Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ) : στις παράκτιες ζώνες (για αναβάθμιση υφισταμένων μονάδων στη βόρεια ακτή και για νέες μονάδες στη νότια ακτή) και στις ορεινές – ημιορεινές ζώνες (για ήπια τουριστική ανάπτυξη).

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Για τα κίνητρα αρμοδιότητας ΕΟΤ προτείνεται η ακόλουθη διαβάθμιση: (1) για την παράκτια ζώνη της βόρειας ακτής και (2) τις παράκτιες ζώνες της νότιας ακτής, που αντιμετωπίζονται ως περιοχές ελέγχου τουριστικής ανάπτυξης, να δοθούν κίνητρα για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τουριστικών υποδομών, ενώ (3) σε όλες της ζώνες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης να δοθούν κίνητρα ώστε να εμπλουτισθούν με νέες δραστηριότητες, με προτεραιότητα την αξιοποίηση παραδοσιακών κτιρίων ή συνόλων.

η. Καθορισμός περιοχών για περαιτέρω εφαρμογές των διατάξεων των Ν. 2508/97 και Ν. 2742/99

Για την περιοχή του αστικού κέντρου των Χανίων το οποίο διαθέτει Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, το ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ προβλέπει αναθεώρηση και επέκταση τουλάχιστον στα όρια της πραγματικής πόλης.

Οι περιοχές οι οποίες αντιμετωπίζουν χωρικές επιπτώσεις λόγω μεγάλης κλίμακας έργων στην Κρήτη, είναι οι ευρύτερες ζώνες των μεγάλων φραγμάτων. Οι περιοχές αυτές είναι στα φράγματα Φανερωμένης Ινίου και Πλακιώτισσας, Ποταμών, Βαρσαμιώτη Αλικιανού και Δίδυμο Σεμπρωνιώτη και Αποσελέμη, οι οποίες προτείνεται να χαρακτηριστούν ως ΠΕΧΠ (από το χάρτη Π1 του ΠΠΧΣΑΑ-ΠΚ, προκύπτει ότι η προτεινόμενη ζώνη ΠΕΧΠ εφάπτεται με το δυτικό όριο της ΔΕ Θερίσου).

Ως ΠΕΧΠ προτείνεται να χαρακτηριστεί και η ζώνη κατά μήκος του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού Ε4. Ειδικότερα, κατά μήκος του Ε4, που προεκτείνεται με κάθετες περιπατητικές διαδρομές (φαράγγια), προτείνεται να ενισχυθούν οι υποδομές παροχής υπηρεσιών (το μονοπάτι βρίσκεται σε επαφή με το νότιο όριο της ΔΕ Θερίσου).

Το σύνολο του περιαστικού χώρου των σημαντικών αστικών κέντρων της Κρήτης απαιτεί την κατάρτιση και εφαρμογή Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων που θα πρέπει να προωθηθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2508/1997 για αστικές αναπλάσεις (ΣΟΑΠ του Ν. 2742/1999 προτείνεται να καταρτισθεί μόνον για την πόλη του Ηρακλείου).

A.1.3.2. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ)

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού προωθεί την ανταγωνιστικότητα της χώρας στο διεθνή χώρο μέσα από την κοινωνική και οικονομική συνοχή και την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Μέσα από πόλους και άξονες ανάπτυξης ενθαρρύνεται η εφαρμογή ενός μοντέλου βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης.

Με βάση αυτό το μοντέλο δίνεται προτεραιότητα στην ορθολογική χωρική οργάνωση και ανάπτυξη των κύριων παραγωγικών τομέων της οικονομίας, στη χωρική διάρθρωση του αστικού δικτύου, στις ειδικές κατευθύνσεις χωρικής ανάπτυξης για τα Μητροπολιτικά κέντρα και στην εταιρική σχέση πόλης – υπαίθρου, στη χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του ορεινού, παράκτιου και νησιωτικού, αγροτικού χώρου καθώς και των παραμεθόριων περιοχών, στη διατήρηση και ανάδειξη του εθνικού φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, της ποικιλομορφίας της υπαίθρου και στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, στη γεωγραφική

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ανασυγκρότηση της χώρας, στην υλοποίηση καθώς και στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του.

Από τις παραπάνω κατευθύνσεις, αυτές που σχετίζονται με την περιοχή μελέτης είναι οι εξής:

Οικιστική Ανάπτυξη

- Το δίπολο Ηράκλειο-Χανιά κατατάσσεται στους πρωτεύοντες εθνικούς πόλους για τους οποίους επιλέγεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και υπηρεσιών διεθνούς και εθνικής ακτινοβολίας, και η συμμετοχή τους στην ανάπτυξη διεθνών δικτύων συνεργασίας. Για τη εδραίωση του διακριτού ρόλου του διπόλου, προωθούνται:
 - ο Ενίσχυση του διπόλου Ηράκλειο-Χανιά στους τομείς της ανώτατης εκπαίδευσης, της έρευνας-τεχνολογίας, του αθλητισμού και της υγείας.
 - ο Ανάδειξη του διπόλου Χανιά – Ηράκλειο σε κέντρο ανάπτυξης μιας ευρύτερης δυναμικής περιοχής ιδίως στους τομείς (α) του τουρισμού σε συνδυασμό με την ανάδειξη σημαντικών τοπικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων, (β) των δραστηριοτήτων του πρωτογενή τομέα (ιδιαίτερα σε ότι αφορά την παραγωγή προϊόντων με βιολογικές μεθόδους, ονομασίας προέλευσης, κ.α.), (γ) της μεταποίησης και της διακίνησης προϊόντων, (δ) των μεταφορών με την ανάπτυξη αερολιμενικών και λιμενικών υποδομών εθνικής και υπερεθνικής σημασίας στα Χανιά και στο Ηράκλειο.
 - ο Ενίσχυση της διασύνδεσης του Ηρακλείου και των Χανίων με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας, τα δυναμικά νησιωτικά κέντρα (Ερμούπολη, Μυτιλήνη, Χίο, Ρόδο), την Καλαμάτα (ως απόληξη του δυτικού άξονα της χώρας), και με τη Θεσσαλονίκη.
- Βιώσιμη πολεοδομική οργάνωση των παραθεριστικών οικισμών.
- Προστασία και διατήρηση των τοπικών χαρακτηριστικών, με προτεραιότητα στην ανάπλαση των παλαιών οικισμών που βρίσκονται πλησίον των ακτών.
- Αποφυγή χωροθέτησης σε μικρή απόσταση από την παραλία εγκαταστάσεων που δεν απαιτούν γειτνίαση με τη θάλασσα αλλά και εγκαταστάσεων πολύ μεγάλης κλίμακας.
- Περιορισμός συντελεστών δόμησης κατά περίπτωση.
- Διαφύλαξη και ανάδειξη του δημόσιου χώρου με προώθηση των ζωνών πρασίνου και ορθή διαχείριση των ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων.
- Προώθηση του μοντέλου της «συμπαγούς πόλης» στο σύνολο των επιπέδων χωρικού σχεδιασμού.
- Περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης σε περιαστικό και αγροτικό χώρο και προώθηση της συγκέντρωσης νέων παραγωγικών μονάδων σε οργανωμένους υποδοχείς.
- Προστασία και ανάδειξη του θαλάσσιου περιβάλλοντος μέσω της οριοθέτησης της παράκτιας ζώνης.
- Ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων.

Τουρισμός

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Βελτίωση του «προφίλ» των τουριστικών προορισμών μέσω προώθησης στοιχείων ταυτότητας και αναγνωρισιμότητας, αλλά και αναβάθμισης και αποκατάστασης του δομημένου χώρου, οργάνωσης του άτυπα διαμορφωμένου οικιστικά έξω – αστικού χώρου κλπ.
- Διαφύλαξη, ανάδειξη και αποκατάσταση του φυσικού, δομημένου και πολιτιστικού περιβάλλοντος των νησιών.
- Περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης τουριστικών εγκαταστάσεων σε ευαίσθητες περιοχές.
- Ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων υποδομών και υπηρεσιών.
- Βελτίωση των κοινωνικών, τεχνικών και ειδικών υποδομών (υγεία, μεταφορές κλπ).
- Εξάλειψη καταλυμάτων και οχλούντων κτιρίων αλλά και προώθηση προγραμμάτων ανάπλασης για την περιβαλλοντική αναβάθμιση των περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος, κατά προτεραιότητα στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές.
- Ενδυνάμωση του ρυθμού ανανέωσης της τουριστικής προσφοράς προς χάριν της αναβάθμισης, της χωρικής και χρονικής διεύρυνσης και του εμπλουτισμού της τουριστικής δραστηριότητας.
- Δημιουργία σταθερού πλαισίου κανόνων για την ορθή χωροθέτηση επιχειρήσεων σχετικών με τον τουρισμό και τη διαμόρφωση ιδανικών συνθηκών προκειμένου να γίνει προσέλκυση σημαντικών τουριστικών επενδύσεων.

Λοιποί Παραγωγικοί Τομείς

- Προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας και των βοσκοτόπων λαμβάνοντας υπόψη το ρόλο τους στην παραγωγική διαδικασία, τη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος αλλά και τις ανάγκες επέκτασης των οικισμών και την οικονομική ανάπτυξη, όπως επίσης και την ανάγκη για σύγχρονες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της αγοράς.
- Δραστικός περιορισμός των διάσπαρτων αστικών χρήσεων στη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας. Οποιαδήποτε απόδοσή της σε άλλες χρήσεις οφείλει να γίνεται κατόπιν στάθμισης παραγόντων κόστους – οφέλους σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.
- Ενδυνάμωση και στήριξη στα νησιά της γεωργίας και της κτηνοτροφίας και αξιοποίηση των τοπικών πρώτων υλών, χρήση της παράδοσης και της τεχνογνωσίας μαζί με σύγχρονες γνώσεις και τεχνολογίες για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων.
- Εξορθολογισμός της διαδικασίας χωροθέτησης της βιομηχανίας μέσα από οργάνωση υποδοχέων για τον κλάδο της μεταποίησης σε κατάλληλες θέσεις και με την παράλληλη στήριξή τους με αποτελεσματικά κίνητρα. Παράλληλα, ενδυνάμωση της ορθής χωροθέτησης με κλαδικές ρυθμίσεις για τις μονάδες με συγκεκριμένες απαιτήσεις χωροθέτησης αλλά και με διασφάλιση των όρων γειτνίασής τους με άλλες δραστηριότητες.
- Λήψη μέτρων εξυγίανσης για τις υφιστάμενες άτυπες συγκεντρώσεις (αναβάθμιση υποδομών, βελτίωση ανταγωνιστικότητας και περιβαλλοντικών επιδόσεων).

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Λήψη μέτρων που αφορούν το καθεστώς χωροθέτησης συγκεκριμένων βιομηχανικών κλάδων. Τα μέτρα αυτά οφείλουν να συνάδουν με τα ειδικά χαρακτηριστικά των οικείων μονάδων, κυρίως των αγροτικών μονάδων μεταποίησης προϊόντων ονομασίας προέλευσης, των μονάδων καθετοποίησης τοπικών προϊόντων και ικανοποίησης τοπικών αναγκών σε απομονωμένες περιοχές και ειδικότερα στα νησιά.

Μεταφορές

- Ολοκλήρωση και αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών του ΒΟΑΚ (από Σητεία μέχρι Καστέλι Κισσάμου). Αναβάθμιση του ΝΑ άξονα Κρήτης και σύνδεσή του με τον ΒΟΑΚ.
- Ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του λιμένα Ηρακλείου (Κύρια Διεθνής Θαλάσσια Πύλη) σε συνδυασμό με το Λιμένα Σούδας που κατατάσσεται στους Λιμένες Διεθνούς Ενδιαφέροντος και Εθνικής Σημασίας και προβλέπεται να έχει συμπληρωματικό ρόλο σε επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές.
- Αναβάθμιση συνδέσεων Σούδας και Καστελίου προς Καλαμάτα, Κύθηρα, Γύθειο και Νεάπολη.
- Παροχή υπηρεσιών κρουαζιέρας στους λιμένες Ηρακλείου και Χανίων.
- Ενίσχυση υποδομών / υπηρεσιών αερολιμένα Ηρακλείου σε συνδυασμό με αερολιμένα Χανίων (και Σητείας).
- Προώθηση τακτικών αεροπορικών συνδέσεων Ηρακλείου και Χανίων με το Βέλγιο και τη Γερμανία, σε πρώτη φάση.

Α.1.3.3. ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας

Σκοπός του ειδικού πλαισίου είναι ο μετασχηματισμός της χωρικής διάρθρωσης του τομέα της βιομηχανίας προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ως χρονικός ορίζοντας για την υλοποίηση των στόχων του ειδικού πλαισίου, τίθεται το έτος 2021.

Η οικονομία της Κρήτης στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον τουρισμό και τη γεωργία, ενώ η μεταποίηση έχει δευτερεύοντα ρόλο. Η αναπτυξιακή στρατηγική για την προγραμματική περίοδο 2007–2013 διατηρεί αυτόν το προσανατολισμό.

Η μεταποίηση στην Κρήτη δεν εμφανίζει ισχυρές εξειδικεύσεις. Η υποστήριξη της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων με προσανατολισμό την ποιότητα και την εξωστρέφεια αποτελεί μια εύλογη επιλογή, ενώ η εξυπηρέτηση της τοπικής αγοράς είναι εξίσου αναγκαία λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της Περιφέρειας. Σε αυτές τις δραστηριότητες μπορούν να προστεθούν μονάδες υψηλής προστιθέμενης αξίας σε τομείς αιχμής, ιδιαίτερα σε συνάρτηση με πανεπιστημιακά ιδρύματα. Η στρατηγική αυτή διευκολύνεται από την ύπαρξη μεγάλων αστικών κέντρων, όπως τα Χανιά.

Η γενική πολιτική χωροθέτησης της βιομηχανίας προβλέπει:

- Αποτροπή της ανάπτυξης μονάδων μεταποίησης κατά μήκος του βασικού οδικού δικτύου.
- Λεπτομερή σχεδιασμό στις περιαστικές ζώνες των μεγαλύτερων κέντρων, στις παράκτιες τουριστικές ζώνες, και στις ζώνες εντατικής ή ποιοτικής γεωργίας.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Αύξηση των οργανωμένων υποδοχέων, τόσο για μετεγκαταστάσεις όσο και για την εγκατάσταση νέων μονάδων. Εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν 1.300 στρ. νέων οργανωμένων υποδοχέων για το σύνολο της Κρήτης.

Κατά την εκπόνηση των μελετών ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ για το φυσικό σχεδιασμό του οικιστικού και εξωαστικού χώρου, θα πρέπει σύμφωνα με το ειδικό πλαίσιο:

- Να πραγματοποιείται συστηματική διερεύνηση σχετικά με την ανάγκη / ενδιαφέρον για την υλοποίηση οργανωμένων υποδοχέων.
- Να περιορίζεται σημαντικά το ποσοστό του εξωαστικού χώρου όπου θα επιτρέπεται η χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων με τους όρους της γενικής νομοθεσίας περί εκτός σχεδίου δόμησης.
- Σε περιοχές του δικτύου Natura 2000, η εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων να είναι δυνατή με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται από τα νομικά καθεστώτα προστασίας τους.

Τα Χανιά και το Ηράκλειο κατατάσσονται στις περιοχές στις οποίες η βιομηχανία αξιολογείται ότι μπορεί να παίξει έναν ιδιαίτερο ρόλο, συμπληρωματικό προς τα άλλα οικονομικά χαρακτηριστικά τους, δεδομένου ότι, αν και είναι νησιωτικά κέντρα αποκομμένα από την ηπειρωτική χώρα, διαθέτουν επαρκή ενδοχώρα.

Από χωρική άποψη, οι κύριες ζώνες ανάπτυξης της μεταποίησης είναι και θα παραμείνουν οι ευρύτερες περιοχές Ηρακλείου (‘περιοχή εντατικοποίησης’) και Χανίων (‘περιοχή επέκτασης’), και Ρεθύμνου - Αγίου Νικολάου (με σαφώς μικρότερα μεγέθη). Η μεταποίηση αγροτικών προϊόντων έχει πολυκεντρική διάρθρωση, με μονάδες μικρότερης κλίμακας σε τοπικά κέντρα.

Ως ‘περιοχές επέκτασης’ θεωρούνται από το ειδικό πλαίσιο οι περιοχές, όπως τα Χανιά, στις οποίες «διαμορφώνονται ή θα διαμορφωθούν ... δυνατότητες εκκίνησης διαδικασιών ανάπτυξης της βιομηχανίας. Η γενική κατεύθυνση πολιτικής είναι η στήριξη αυτής της προοπτικής, με παράλληλη λήψη μέτρων για την αποφυγή παρενεργειών χωρικού ή περιβαλλοντικού χαρακτήρα». Ειδικότερες κατευθύνσεις είναι οι εξής:

- Ισχυρή ενίσχυση από τον αναπτυξιακό νόμο.
- Κάλυψη των ελλείψεων των υφιστάμενων υποδομών.
- Προώθηση οργανωμένων υποδοχέων της βιομηχανίας.
- Σχεδιασμός χρήσεων γης και σταδιακός περιορισμός των δυνατοτήτων διάσπαρτης χωροθέτησης νέων μονάδων.
- Πολύ ισχυρά προληπτικά και διορθωτικά μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος.

Ωστόσο, στη ΔΕ Χανίων, η προτεραιότητα χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση παραμένει χαμηλή, με τον τουρισμό να αποτελεί την βασική προτεραιότητα ανάπτυξης. Ως προς τις κλαδικές προτεραιότητες ισχύουν οι περιφερειακές κατευθύνσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, με κάποια επιπλέον έμφαση στις μονάδες υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας.

Η χωρική βάση της μεταποίησης συγκεντρώνεται στην ευρύτερη περιοχή των Χανίων. Δεν καταγράφονται συγκριτικά πλεονεκτήματα από τα οποία να προκύπτει δυνατότητα γεωγραφικής διεύρυνσης του πρότυπου

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

αυτού. Η μεταποίηση αγροτικών προϊόντων προσφέρεται για μια πιο πολυκεντρική οργάνωση, αλλά με χαμηλά μεγέθη.

A.1.3.4. ΕΠΧΣΑΑ Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αποτελούν μία από τις βασικές συνιστώσες της αειφόρου ανάπτυξης χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχουν και αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν τεθεί κάποιοι στόχοι σχετικά με το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να επιτευχθούν οι συγκεκριμένοι στόχοι απαιτείται ανάπτυξη και των τριών τομέων εφαρμογών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ηλεκτρισμός, βιοκαύσιμα, θέρμανση και ψύξη). Αντίστοιχοι στόχοι έχουν τεθεί και στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, για το 2020 έχει τεθεί ως στόχος το ποσοστό συμμετοχής των Α.Π.Ε. στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας να φθάσει το 29%.

Σύμφωνα με το ειδικό πλαίσιο, σε ότι αφορά τη χωροθέτηση των αιολικών εγκαταστάσεων, ο εθνικός χώρος διαχωρίζεται στις παρακάτω κατηγορίες:

- Α. Ηπειρωτική χώρα (συμπεριλαμβανομένης και της Εύβοιας)
- Β. Αττική
- Γ. Κατοικημένα νησιά Ιονίου - Αιγαίου (συμπεριλαμβανομένης και της Κρήτης)
- Δ. Υπεράκτιος θαλάσσιος χώρος και ακατοίκητες νησίδες

Επίσης, ανάλογα με το διαθέσιμο αιολικό δυναμικό, ο ελλαδικός χώρος διαχωρίζεται στις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ), και Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (ΠΑΚ).

Η περιοχή μελέτης ανήκει στην περιφέρεια Κρήτης, η οποία στο σύνολό της ανήκει στην κατηγορία ΠΑΚ. Προβλέπονται ειδικά κριτήρια χωροθέτησης αιολικών μονάδων, συγκεκριμένα, ότι το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδαφών από αιολικές εγκαταστάσεις σε επίπεδο πρωτοβάθμιου ΟΤΑ δε μπορεί να υπερβαίνει το 4% ανά ΟΤΑ. Επιπλέον καθορίζονται περιοχές αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας, ειδικοί κανόνες ένταξης στο τοπίο, καθώς και ελάχιστες αποστάσεις από γειτνιάζουσες χρήσεις και δραστηριότητες.

Αντίστοιχα, προβλέπονται όροι και κριτήρια χωροθέτησης εγκαταστάσεων και για τις άλλες μορφές ΑΠΕ (μικρά υδροηλεκτρικά έργα, εκμετάλλευση ηλιακής ενέργειας, βιομάζα/βιοαέριο, γεωθερμία), χωρίς να γίνεται κάποια συγκεκριμένη αναφορά στην Κρήτη, ή, ειδικότερα, στην περιοχή μελέτης.

A.1.3.5. ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού

Το ΕΠ-Τ που παρουσιάζεται στη συνέχεια, βασίζεται στην Απόφ. 24208/2009 (ΦΕΚ 1138 Β'), η οποία ίσχυε κατά την διάρκεια εκπόνησης του Α' Σταδίου της παρούσας μελέτης. Ακολούθησε η Απόφ. 67659/20013 (ΦΕΚ 3155 Β'), με την οποία τροποποιήθηκε το ΕΠ-Τ 2009. Ωδη, όμως, η απόφαση αυτή ακυρώθηκε από το ΣτΕ (Απόφαση Ολομέλειας 3632/2105). Ο μελετητής παρακολουθεί την εξέλιξη του θέματος και θα επικαιροποιήσει το ΕΠ-Τ στο Β1 στάδιο της μελέτης, όπου ενδεχομένως χρειασθεί.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Σκοπός του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό είναι η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού στον ελληνικό χώρο για την δεκαετία 2009 - 2024.

Σύμφωνα με το Χάρτη Βασικών Κατευθύνσεων Χωρικής Οργάνωσης του Τουρισμού, η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες περιοχών ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας (Α): ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές (εδώ εντάσσεται το σύνολο της έκτασης της ΔΕ Χανίων), και (Β2): αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (εδώ εντάσσεται το παραλιακό μέτωπο της ΔΕ Σούδας, και η περιοχή Β2.14 'ορεινός χώρος κεντρο-δυτικής Κρήτης : Λευκά Όρη – Ίδη'). Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει επίσης και τις κατηγορίες (Ε): Παράκτιες Περιοχές, (ΣΤ): Ορεινές περιοχές >600μ, (Ζ) Πεδινές και ημιορεινές περιοχές, (Η): περιοχές του Δικτύου «Φύση 2000», και (Ι): Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία.

Για τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές (Α), καθορίζεται αυξημένο όριο αρτιότητας για τη δόμηση κύριων τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου περιοχές (15 στρ. έναντι των 4 στρ. που ισχύουν σήμερα) και μειώνεται η μέγιστη πυκνότητα ανά στρέμμα (σε 8 και 9 κλίνες ανά στρέμμα για ξενοδοχεία πέντε και τεσσάρων αστέρων, από τις 10 και 12 κλίνες ανά στρέμμα που ισχύουν σήμερα). Επιπλέον, καθορίζονται κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης, με κυριότερες τις εξής:

- Ανάδειξη στοιχείων ταυτότητας και αναγνωρισιμότητας της περιοχής.
- Ένταξη των μη αξιοποιημένων τουριστικά πόρων της ενδοχώρας στο προσφερόμενο προϊόν, με παράλληλη προστασία και διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους.
- Λήψη μέτρων εξυγίανσης και βελτίωσης των περιοχών που συγκεντρώνουν σημαντικό αριθμό σημείων τουριστικού ενδιαφέροντος καθώς και των τουριστικών διαδρομών.
- Ανάλυση δράσεων για την αύξηση της χωρητικότητας μιας περιοχής, με παράλληλη προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος και του τοπίου μέσω της βελτίωσης των παραμέτρων που το συνθέτουν.
- Πολεοδομικές παρεμβάσεις για την αναβάθμιση του δομημένου χώρου, με αναπλάσεις, αύξηση των ελεύθερων χώρων και του πρασίνου.
- Οργάνωση του άτυπα διαμορφωμένου εξωαστικού χώρου.
- Προστασία, ανάδειξη και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.
- Κατασκευή νέων, συμπλήρωση και αναβάθμιση υφιστάμενων τεχνικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών υποδομών.
- Αναβάθμιση υφιστάμενων καταλυμάτων και κατά περίπτωση κατασκευή νέων καταλυμάτων 4 και 5 αστέρων, σε κατάλληλες θέσεις κατά προτεραιότητα εντός σχεδίων πόλεων, ορίων οικισμών και ζωνών χρήσεων γης που επιτρέπουν τη χωροθέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Επανάχρηση αξιόλογων κτηρίων ή συνόλων.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Αντίστοιχα, για τις περιοχές (Β2) καθορίζεται αυξημένο όριο αρτιότητας για τη δόμηση κύριων τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου περιοχές (8 στρ. έναντι των 4 στρ. που ισχύουν σήμερα) και μειώνεται η μέγιστη πυκνότητα ανά στρέμμα (σε 8, 9 και 10 κλίνες ανά στρέμμα για ξενοδοχεία πέντε, τεσσάρων και τριών αστέρων, από τις 10, 12 και 15 κλίνες ανά στρέμμα που ισχύουν σήμερα). Οι κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης περιλαμβάνουν:

- Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη των φυσικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών, κ.α. πόρων.
- Αναβάθμιση υφιστάμενων τεχνικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών υποδομών.
- Προσαρμογή της τυπολογίας των καταλυμάτων (μορφολογικοί περιορισμοί, δυναμικότητα, τάξεις) σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και του τοπίου.
- Επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων ή συνόλων.
- Ανάδειξη των χαρακτηριστικών και της φυσιογνωμίας του αγροτικού χώρου.
- Δημιουργία δικτύων μονοπατιών και διαδρομών περιβαλλοντικής ευαισθησίας και εκπαίδευσης.
- Προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και πιστοποίησης απασχολούμενων σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Eco-Management and Audit Scheme- EMAS).
- Προώθηση προγραμμάτων στήριξης αγροτικών και παραδοσιακών μεταποιητικών δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον.

Πρόσθετες κατευθύνσεις προκύπτουν από την ένταξη της περιοχής μελέτης στην κατηγορία (Ε) : Νησιά και παράκτιες περιοχές. Συγκεκριμένα, η Κρήτη ανήκει στην Ομάδα Νησιών ΙΙ, όπου η βασική κατεύθυνση είναι για α) αντιμετώπιση συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων, β) έλεγχο των περιβαλλοντικών πιέσεων και του είδους της ανάπτυξης και γ) αποτροπή της μονόπλευρης εξάρτησής τους από τον τουρισμό.

Στην ομάδα αυτή ο σχεδιασμός των χρήσεων γης από τα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ πρέπει να διερευνά α) τη σκοπιμότητα καθορισμού ζωνών τουριστικής ανάπτυξης στις εκτός σχεδίου περιοχές και β) τον προσδιορισμό ζωνών προστασίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, των φυσικών πόρων και του τοπίου, στις οποίες θα περιορίζεται ή/και θα απαγορεύεται η δυνατότητα δόμησης. Σε κάθε περίπτωση, λαμβάνεται υπόψη η φέρουσα ικανότητα των περιοχών.

Στις περιοχές (Α) και (Β) και στα νησιά της ομάδας ΙΙ, διαπιστώνεται ότι υπάρχει μια παράκτια ζώνη υψηλής ανταγωνιστικότητας διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων, η οποία εκτείνεται σε απόσταση 350 μ. από τον αιγιαλό και έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη του τουρισμού. Για τη ζώνη αυτή δίδονται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- Περιορισμός της δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων που δεν είναι συμβατές με την τουριστική δραστηριότητα (ιδίως βιομηχανικές / βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου, εμπορικές εκθέσεις, κτίρια και γήπεδα αποθήκευσης, γραφεία, κτίρια περίθαλψης, πρατήρια καυσίμων), ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές (Α).
- Αποκατάσταση του τοπίου και αναβάθμιση της λειτουργίας του χώρου.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Διατήρηση των φυσικών χαρακτηριστικών σε τμήματα της ακτογραμμής.

Η βασική κατεύθυνση τουριστικής αξιοποίησης του ορεινού χώρου σύμφωνα με το κεφάλαιο : (ΣΤ) «Ορεινές περιοχές» του ειδικού πλαισίου, συνίσταται στη μέριμνα για (α) προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη επιλεγμένων πόρων του ορεινού χώρου που ενδιαφέρουν τον τουρισμό, (β) βελτίωση της προσβασιμότητας, (γ) συγκρότηση τοπικών πολυθεματικών δικτύων, (δ) αξιοποίηση του οικιστικού πλεονάσματος των φθινόντων και εγκαταλελειμμένων οικισμών, και (ε) προβολή των προορισμών.

Σύμφωνα με το κεφάλαιο : (Η) «Περιοχές του Δικτύου «Φύση 2000» και λοιπές περιοχές περιβαλλοντικής ευαισθησίας», μέχρι τον καθορισμό χρήσεων και δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές, η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων περιορίζεται στη δημιουργία μικρών τουριστικών καταλυμάτων <100 κλ. στις εντός σχεδίου και εντός ορίων οικισμών περιοχές, καθώς και σε μια ζώνη πλάτους 500 μέτρων από τα όρια τους στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται σχετικός κορεσμός (ποσοστό αδόμητων γηπέδων <40%).

Η περιοχή μελέτης προσφέρεται επίσης και για την ανάπτυξη πολλών ειδικών μορφών τουρισμού, από τις οποίες οι σημαντικότερες αναφέρονται στη συνέχεια.

Το αστικό κέντρο των Χανίων μπορεί να υποδεχθεί συνεδριακό και αστικό τουρισμό, για την προώθηση των οποίων απαιτούνται: (α) εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων και δημιουργία νέων, είτε αμιγών, είτε συνδυασμένων με καταλύματα υψηλών προδιαγραφών, (β) ανάδειξη και αναβάθμιση των ιστορικών κέντρων και πρόσθετα κίνητρα για την αποκατάσταση και επανάχρηση παλαιών κελυφών, (γ) δράσεις ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών στις τουριστικές υποδομές και εμπλουτισμού των παρεχόμενων από αυτές υπηρεσιών, (δ) αναβάθμιση των μέσων μαζικής μεταφοράς, (ε) βελτίωση της κυκλοφορίας και της ασφάλειας των πεζών.

Η Κρήτη αποτελεί μια από τις ένδεκα ενότητες θαλάσσιου τουρισμού του ελληνικού χώρου, με κέντρο υποστήριξης το Ηράκλειο σε συνδυασμό με τα Χανιά και με ακτίνα επιρροής κυρίως τις βόρειες ακτές της Κρήτης. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη των κέντρων υποστήριξης αποτελεί η ύπαρξη σύγχρονης υποδομής φιλοξενίας, εστίασης και ψυχαγωγίας και η γειτνίαση με αεροδρόμιο, προϋποθέσεις οι οποίες καταρχήν ικανοποιούνται στην περιοχή μελέτης. Ειδικότερα για την ανάπτυξη του τουρισμού κρουαζιέρας, εκτός από τη βελτίωση των μεταφορικών υποδομών και ελλιμενισμού σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού κα Αειφόρου Ανάπτυξης, απαιτείται η προώθηση δράσεων βελτίωσης της λειτουργικότητας του προορισμού (διαχείριση ροών επισκεπτών και εξωραϊσμός σημείων πρόσβασης).

Ιδιαίτερες κατευθύνσεις δίνονται και για λοιπές ειδικές μορφές τουρισμού, που μπορούν να αναπτυχθούν στην περιοχή μελέτης, όπως είναι ο Πολιτιστικός Τουρισμός (που αφορά την αρχιτεκτονική κληρονομιά των ιστορικών κέντρων πόλεων και των μεμονωμένων κτιρίων καθώς και το αρχαιολογικό και λαογραφικό κεφάλαιο), ο Τουρισμός Φύσης (οικοτουρισμός – αγροτουρισμός που αναπτύσσεται στον ορεινό χώρο, και σε περιοχές με σημαντικό περιβαλλοντικό απόθεμα) και ο Γεωτουρισμός (που αφορά την ανάδειξη των γεωτόπων στους οποίους συγκαταλέγονται: σπήλαια, φαράγγια, μεγάλα γεωλογικά ρήγματα, γεωμορφές και τοπία, κλπ.).

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Από τις λοιπές κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου, αυτές που δύναται να έχουν εφαρμογή στην περιοχή μελέτης είναι οι εξής:

- Αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας: επιβάλλεται η διατήρηση του υψηλού καθεστώτος προστασίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Είναι δυνατή, παρ' όλα αυτά, η δημιουργία ορισμένων τουριστικών υποδομών με σημαντική επίπτωση στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας και στην απασχόληση, κατόπιν στάθμισης παραγόντων κόστους-ωφέλους σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.
- Για τη λοιπή γεωργική γη, διερευνάται μέσα από τα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, η σκοπιμότητα καθορισμού ζωνών τουριστικής ανάπτυξης ώστε να ελεγχθεί η διάχυση των τουριστικών εγκαταστάσεων.
- Συγκρούσεις Χρήσεων: όπου συναντάται αναπτυγμένη ή αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα, τότε οι οποιεσδήποτε βιομηχανικές δραστηριότητες είναι επιθυμητό να είναι συγκεντρωμένες σε οργανωμένους υποδοχείς μέσης και υψηλής όχλησης, ενώ τυχόν σημειακή χωροθέτηση της βιομηχανίας δε θα πρέπει να θίγει το περιβάλλον και το τοπίο που αντιμετωπίζονται ως ιδιαίτερα σημαντικοί τουριστικοί πόροι.
- Εντός των περιοχών με προτεραιότητα τουρισμού, έλεγχος στην χωροθέτηση ανεμογεννητριών, χωρίς όμως να αποκλείεται ο συνδυασμός τους με την ανάπτυξη τουριστικών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τους όρους του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ.
- Υγεία: Στις περιοχές με ανεπτυγμένο τον τομέα του τουρισμού απαιτείται πυκνωση και αναβάθμιση των υποδομών υγείας.
- Ύδρευση: Είναι απαραίτητη η εξασφάλιση ποσοτικής και ποιοτικής επάρκειας των υδατικών πόρων που προορίζονται για την ύδρευση των περιοχών με προτεραιότητα τουρισμού λαμβάνοντας μέτρα για τον έλεγχο της ρύπανσης, τη βελτίωση των δικτύων διανομής, τη δημιουργία ταμειωτήρων νερού.
- Διαχείριση Υγρών και Στερεών Αποβλήτων: στις περιοχές με προτεραιότητα τουρισμού απαιτείται αποκατάσταση των ΧΑΔΑ και κατασκευή σύγχρονου συστήματος επεξεργασίας λυμάτων.

Α.1.3.6. ΕΠΧΣΑΑ Υδατοκαλλιεργειών

Στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών η Ελλάδα κατέχει μια ηγετική θέση στον Ευρωπαϊκό χώρο. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τον ισχυρό εξαγωγικό χαρακτήρα που έχουν οι υδατοκαλλιέργειες, προσδιορίζει το σημαντικό ρόλο του τομέα στην ενίσχυση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Το Ειδικό Πλαίσιο εντάσσει την Κρήτη, και επομένως και την περιοχή μελέτης, στις Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών Κατηγορίας Ε. Οι περιοχές αυτές διαθέτουν τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για ανάπτυξη του τομέα των υδατοκαλλιεργειών, δηλαδή γειτνιάζουν με περιοχές ζήτησης (αστικά κέντρα, τουριστικές περιοχές κλπ.), και διαθέτουν υποδομές για την προώθηση προϊόντων. Παράλληλα, όμως, είτε λόγω

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

γειννίας με ανταγωνιστικές χρήσεις, είτε λόγω ευαισθησίας του φυσικού περιβάλλοντος, κρίνεται προτιμότερη η διάσπαρτη παρά η οργανωμένη χωροθέτηση.

Στις περιοχές της Κατηγορίας Ε επιτρέπεται ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση των υφιστάμενων μονάδων, ενώ η εγκατάσταση νέων μονάδων, ή η μετεγκατάσταση μονάδων από άλλες περιοχές, κρίνεται κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, με βάση τους όρους του Ειδικού Πλαισίου.

Σύμφωνα με τον συνημμένο στο Ειδικό Πλαίσιο Χάρτη: «Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Υδατοκαλλιεργητικής Δραστηριότητας», στην περιοχή της Σούδας προβλέπεται η χωροθέτηση 'εγκαταστάσεων συσκευασίας και παραγωγής μη μεταποιημένων αλιευτικών προϊόντων' (πρόκειται για μία από τις πέντε παρόμοιες εγκαταστάσεις που προβλέπονται συνολικά στην Κρήτη). Οι εγκαταστάσεις αυτές χωροθετούνται εκτός αιγιαλού, είτε μεμονωμένα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, είτε σε οργανωμένες ζώνες (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, Εμπορευματικά Κέντρα) και κατά το δυνατόν εγγύς των μονάδων εκτροφής.

A.1.3.7. ΕΠΧΣΑΑ Καταστημάτων Κράτησης

Στο Ειδικό Πλαίσιο που αφορά τα Καταστήματα Κράτησης καθορίζονται τα νέα καταστήματα κράτησης που προγραμματίζεται να κατασκευασθούν. Συγκεκριμένα, προγραμματίζεται η ανέγερση δύο Γενικών Καταστημάτων Κράτησης (στα Χανιά και την Αλικαρνασσό) και ενός Κέντρου Απεξάρτησης Τοξικομανών, σε θέση που δεν έχει προσδιορισθεί. Τέλος, προγραμματίζεται η κατάργηση των Δικαστικών Φυλακών που βρίσκονται στα Χανιά. Το Εφετείο στα Χανιά, και οι Αγροτικές Φυλακές στην Αγιά, διατηρούνται.

A.1.4. Η θέση και ο ρόλος του Δήμου Χανίων στο ευρύτερο χωροταξικό πλαίσιο (Περιφέρεια Κρήτης, Περιφερειακή Ενότητα Χανίων)

Η περιοχή μελέτης καταλαμβάνει τμήμα της βορειοανατολικής πλευράς της ΠΕ Χανίων της Περιφέρειας Κρήτης και συγκροτείται από 4 Δημοτικές Ενότητες με συνολική έκταση 125,9 χιλιάδες στρέμματα και πληθυσμό 84.093 κατοίκους (ΕΣΥΕ, 2011), κατανεμημένους σε 35 οικισμούς. Μεγαλύτερα αστικά κέντρα είναι τα Χανιά, οι Μουρινές, η Σούδα, ο Νεροκούρος, τα Περιβόλια Κυδωνίας, το Βαμβακόπουλο και τα Τσικαλαριά.

Η περιοχή μελέτης έχει εκτεταμένο μέτωπο στον Κόλπο των Χανίων, ενώ τμήμα της ΔΕ Θέρισου βρίσκεται στις παρυφές των Λευκών Όρων.

Η περιοχή μελέτης λόγω του ότι ανήκει στην Κρήτη, ανήκει στο τόξο της Κεντρικής Μεσογείου και θεωρείται ότι κατέχει πιο περιφερειακή θέση σε σχέση με αυτήν του Λατινικού Τόξου, που περιλαμβάνει τις υπόλοιπες μεσογειακές περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης είναι επιλέξιμη στο στόχο 1 των Διαρθρωτικών Ταμείων μιας και κατέχει προνομιακή γεωπολιτική θέση στη νοτιοανατολική Μεσόγειο όπου αποτελεί ουσιαστικά γέφυρα προς τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής. Η ύπαρξη λιμανιού προσδίδει τη δυνατότητα θαλάσσιας σύνδεσης, τουριστικής ή εμπορικής, με άλλα λιμάνια και νησιά της ελληνικής επικράτειας, αλλά και ευρύτερα.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η θέση και ο ρόλος της ΠΜ διαμορφώνεται καθοριστικά από τις εξής βασικές παραμέτρους: (α) του Λιμένα Σούδας, (β) τη χωροθέτηση εντός των ορίων της ορισμένων από τις σημαντικότερες υποδομές / λειτουργίες τόσο σε επίπεδο Δήμου όσο και σε επίπεδο ΠΕ Χανίων και Περιφέρειας Κρήτης (διεθνές αεροδρόμιο Χανίων, Πολυτεχνείο Κρήτης, στρατιωτικές εγκαταστάσεις κ.α.), (γ) τη διέλευση του ΒΟΑΚ, (δ) την έντονη τουριστική δραστηριότητα και (ε) το παράκτιο τμήμα της σε συνδυασμό με τη φυσική ομορφιά.

Ειδικότερα η εγκατάσταση / χωροθέτηση στην ευρύτερη περιοχή μελέτης σημαντικών υποδομών/ λειτουργιών (όπως το αεροδρόμιο Χανίων, το Λιμάνι, οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις, το Πολυτεχνείο Κρήτης, κ.α.) αλλά και η διέλευση του ΒΟΑΚ, έχουν συμβάλλει σε τεράστιο βαθμό στην αναπτυξιακή πορεία της περιοχής σε συνδυασμό και με το αξιόλογο φυσικό περιβάλλον, ιδίως σε σχέση με δραστηριότητες του τριτογενή τομέα που είναι και ο σημαντικότερος παραγωγικός τομέας της οικονομίας της συγκεκριμένης περιοχής. Η περιοχή μελέτης αποτελεί κέντρο τουριστικού προορισμού όχι μόνο εθνικής αλλά και διεθνούς εμβέλειας δεδομένου ότι διαθέτει το σύνολο των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών (καταλύματα, διασκέδαση, εκδηλώσεις, αερολιμένα κτλ). Ως άμεση συνεπαγωγή των παραπάνω προκύπτει ότι είναι απαραίτητο να γίνουν συγκεκριμένες παρεμβάσεις (ποιοτική αναβάθμιση στο συνολικό χωρικό σύστημα και ειδικότερα στο θαλάσσιο μέτωπο, βελτίωση εξυπηρέτησης των επισκεπτών από το λιμάνι και το αεροδρόμιο, αναβάθμιση της ξενοδοχειακής υποδομής, οργάνωση δικτύων φυσικού – πολιτιστικού περιβάλλοντος, ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναψυχής) για την εξασφάλιση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το παράκτιο τμήμα της ΠΜ βάσει του πρότυπου χωρικής οργάνωσης του ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Κρήτης εντάσσεται στις «παράκτιες ζώνες τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής αναβάθμισης» και ειδικότερα στις «ζώνες για ποιοτική αναβάθμιση των υφιστάμενων ξενοδοχειακών / τουριστικών μονάδων».

Την ίδια στιγμή, η χωρική εγγύτητα των Χανίων με το Ηράκλειο, αποτελεί έναν από τους κυριότερους παράγοντες που επιφέρουν τη δημιουργία μιας ενιαίας ζώνης ανάπτυξης (δίπολο) και ενός ολοκληρωμένου παραγωγικού συστήματος ικανού να ανταγωνισθεί τα δύο μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη), που θα συμβάλει και στην αποσυμφόρμησή τους, δεδομένου ότι συγκεντρώνουν σημαντική πληθυσμιακή μάζα.

Με αυτό τον τρόπο διαμορφώνονται συνθήκες ανάπτυξης ισχυρών οικονομιών κλίμακας και συγκέντρωσης με αποτέλεσμα την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία.

Σε ό,τι αφορά το δευτερογενή τομέα ο κλάδος που κυριαρχεί στην ΠΜ είναι αυτός της μεταποίησης με κυρίαρχη την παραγωγή και τυποποίηση τροφίμων. Στην περιοχή εντοπίζονται πολλά ελαιουργεία. Ταυτόχρονα, ο πρωτογενής τομέας είναι απασχολεί σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού με κυρίαρχους κλάδους αυτούς της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Τα προϊόντα που παράγονται είναι ελαιόλαδο, σταφύλια, κηπευτικά προϊόντα, καθώς και μέλι αλλά και κρέας και γάλα (αίγοπρόβατα).

Όλοι οι οικισμοί εξαρτώνται από τα Χανιά (οικιστικό κέντρο 2^{ου} ενισχυμένου επιπέδου). Η εξάρτηση των οικισμών της περιοχής μελέτης από τα Χανιά -σε λειτουργικό επίπεδο- εντείνεται ιδιαίτερα μετά τη διοικητική συνένωση των οικισμών στον Καλλικρατικό Δήμο Χανίων με αποτέλεσμα την αναβάθμιση των λοιπών

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

οικισμών σε προαστιακού χαρακτήρα περιοχές μόνιμης κατοικίας του πληθυσμού του Πολεοδομικού Συγκροτήματος (ΠΣ) των Χανίων.

Σε επίπεδο περιφέρειας (βάσει του πρότυπου χωρικής οργάνωσης του ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Κρήτης) η περιοχή μελέτης εντάσσεται στις «ζώνες με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» αλλά και στις «ζώνες με πίεση αστικοποίησης».

Α.1.5. Ο ρόλος του Δήμου σε σχέση με άλλα αστικά κέντρα ή οικιστικά σύνολα Νομού/Περιφέρειας

Σύμφωνα με το ΓΠΧΣΑΑ, το πλαίσιο χωρικής οργάνωσης για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής στο σύνολο του εθνικού χώρου και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του στο διεθνές περιβάλλον, επιδιώκεται η πολυκεντρική οργάνωση του εθνικού χώρου, με το μετασχηματισμό του διπολικού μοντέλου σε πολυκεντρικό και τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλέγματος αστικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης. Για τις μειονεκτικές περιοχές επιδιώκεται η ενδογενής - τοπική ανάπτυξη με τη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής, την παροχή υπηρεσιών και την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού. Για την αξιοποίηση και τη διάχυση της δυναμικής των πόλων ανάπτυξης στα μικρότερα αστικά κέντρα και την ύπαιθρο απαιτείται η εγκαθίδρυση εταιρικής σχέσης μεταξύ τους με την προώθηση των αναγκαίων δράσεων.

Στο πλαίσιο αυτό τίθενται οι παρακάτω επιδιώξεις (επιγραμματικά):

- Το διαμορφούμενο δίκτυο αστικών πόλων εντάσσεται σε ένα πλέγμα αξόνων ανάπτυξης, που συναρθρώνεται με τα λοιπά οικιστικά κέντρα, τους μικρότερους οικισμούς και τις περιοχές ανάπτυξης παραγωγικών, οικονομικών και διοικητικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών. Το πλέγμα αυτό υποστηρίζεται από τα στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και υποδομών και διασυνδέεται με τις πύλες εισόδου - εξόδου της χώρας.
- Ενδυνάμωση των αξόνων αυτών με την ανάπτυξη δράσεων διεθνούς και εθνικής εμβέλειας με κύριο προσανατολισμό τον τουρισμό, τον πολιτισμό και το περιβάλλον, καθώς και άλλων δραστηριοτήτων για τις οποίες διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα.
- Συμπληρωματικότητα των ρόλων των πόλεων, στην εξειδίκευση των περιφερειακών και τοπικών συστημάτων ανάπτυξης, στην ενίσχυση των δικτύων τεχνογνωσίας έρευνας και τεχνολογίας, καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού.
- Αντιμετώπιση συγκρούσεων χρήσεων γης.
- Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την ενδογενή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη με τη δημιουργία υποδομών, την παροχή υπηρεσιών και τη διευκόλυνση των μετακινήσεων, με τη μείωση του κόστους μεταφοράς και των χρονοαποστάσεων στις απομονωμένες ή δυσπρόσιτες περιοχές της χώρας (ορεινός, παραμεθόριος και νησιωτικός χώρος).

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ειδικότερα για το δίπολο Ηράκλειο - Χανιά ως πρωτεύοντες εθνικοί πόλοι για εδραίωση του διακριτού του ρόλου προωθείται:

- Ενίσχυση του δίπολου Ηράκλειο-Χανιά στους τομείς της ανώτατης εκπαίδευσης, της έρευνας-τεχνολογίας, του αθλητισμού και της υγείας.
- Ανάδειξη του δίπολου σε κέντρο ανάπτυξης μιας ευρύτερης δυναμικής περιοχής, στην οποία περιλαμβάνονται και οι νομοί Ρεθύμνου και Λασιθίου, ιδίως στους τομείς: α) του τουρισμού, σε συνδυασμό με την ανάδειξη των σημαντικών, τοπικών, φυσικών και πολιτιστικών πόρων, β) των δραστηριοτήτων του πρωτογενή τομέα (ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την παραγωγή προϊόντων με βιολογικές μεθόδους, ονομασίας προέλευσης κ.ά.), γ) της μεταποίησης και της διακίνησης προϊόντων, δ) των μεταφορών, με την ανάπτυξη αερολιμενικών και λιμενικών υποδομών εθνικής ή και υπερεθνικής σημασίας, στο Ηράκλειο και τα Χανιά.
- Ενίσχυση της διασύνδεσης του Ηρακλείου και των Χανίων με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας, με τα δυναμικά νησιωτικά αστικά κέντρα (Ερμούπολη, Μυτιλήνη, Χίο, Ρόδο), την Καλαμάτα, ως απόληξη του δυτικού άξονα της χώρας, καθώς και με τη Θεσσαλονίκη.

Κατά το ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης (Απ 25291/25.6.2003), το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας θα πρέπει να υποστηρίζει και να αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της και τις ευκαιρίες αντίστοιχα, ώστε να αναδεικνύονται νέες μορφές ανάπτυξης, με δράσεις και πρωτοβουλίες που κατευθύνονται προς :

- Την ανάδειξη και αναβάθμιση του ρόλου της Κρήτης με την ανάπτυξη λειτουργιών ‘κέντρου’ στη ΝΑ Μεσόγειο καθώς και την ενίσχυση του ρόλου της ως κόμβου διεθνούς σημασίας αξόνων με κατεύθυνση Ανατολή – Δύση και Βορρά – Νότο στους τομείς της οικονομίας, του πολιτισμού και των επικοινωνιών.
- Τη συνδυασμένη ανάδειξη των τομέων του Πολιτισμού και της προστασίας του Φυσικού Περιβάλλοντος_προσδίδοντας έμφαση στην πολυ-πολιτισμικότητα της Κρήτης, με τη δημιουργία δικτύων ολοκληρωμένων και πολλαπλών παρελθόντων αρχαιολογικών πάρκων - χώρων, καθώς και διεθνών εστιών πολιτιστικής παραγωγής (επιστημονική γνώση, σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία), με παράλληλες εφαρμογές νέων τεχνολογιών,
- Τη διατύπωση συνολικής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με έμφαση στην ανάπτυξη των δύο συνεργαζόμενων τομέων του Τουρισμού και της Γεωργίας, με την αξιοποίηση των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και με κατάλληλα μέτρα χωροταξικής και περιβαλλοντικής πολιτικής, ανεξάρτητα από εξελίξεις στον ευρύτερο διεθνή χώρο και τις ρυθμίσεις στον τομέα των πολιτικών ανταγωνισμού, όπως αυτές θα διαμορφωθούν
- Την στήριξη της παραγωγής «μεταποιητικών» προϊόντων, ιδιαίτερα αυτών υψηλής τεχνολογίας και μικρού όγκου και βάρους (βιοτεχνολογία, πληροφορική), με τη βοήθεια της ερευνητικής δραστηριότητας των Ιδρυμάτων της Κρήτης και άλλων, που είναι εγκατεστημένα στην επιλεγμένη περιοχή των αξόνων συνεργασίας, και με τη θέσπιση ελκυστικών

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

οικονομικών κινήτρων με στόχο: α) τη προσέλκυση νέων επενδύσεων και β) την στήριξη και ενδυνάμωση των υφιστάμενων.

Τα Χανιά κατατάσσονται από το ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης στους οικισμούς 2ου επιπέδου ενισχυμένου και επιδιώκεται να αναδειχθούν τα χαρακτηριστικά και οι δραστηριότητες οι οποίες μπορεί να δράσουν συμπληρωματικά ως προς το Ηράκλειο. Ο ειδικός ρόλος τους προσδιορίζεται όπως παρακάτω:

Η πόλη των Χανίων αποτελεί κέντρο διαπεριφερειακής μεσογειακής ακτινοβολίας, με άξονα τις επιστήμες, τις εφαρμογές και το περιβάλλον. Διαθέτει το Πολυτεχνείο, Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού, το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο (Μ.Α.Ι.Χ.) το Ινστιτούτο Υποτροπικών και ελιάς, το ΚΕΓΕ, το Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου, την Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης, το Ινστιτούτο Κρητολογικού Δικαίου, και το Ίδρυμα Ελευθερίου Βενιζέλου, τα οποία αποτελούν θεσμούς εν λειτουργία και προσανατολίζονται με αναφορά τις εφαρμογές, τις επιστήμες και την προβολή των περιβαλλοντικών ιδιαιτεροτήτων του μεσογειακού χώρου. Ενδεικτικά, οι δραστηριότητες με τις οποίες μπορεί να εμπλουτιστεί η πόλη είναι το Μεσογειακό Κέντρο Δημοσιογραφίας, του οποίου έχει ανακοινωθεί η ίδρυση, καθώς και Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Μηχανικών Βιοϊατρικής και Βιοτεχνολογίας, Ινστιτούτο γεωδυναμικού και αντισεισμικού σχεδιασμού, στα πλαίσια του Πολυτεχνείου Κρήτης, συμπληρωμένα με την ίδρυση Συνεδριακού Κέντρου, σύμφωνα με το Ν.2160/93, άρθρο 41. Τέλος, κρίνεται απαραίτητο να ενισχυθεί η λειτουργία του Κέντρου Πιστοποίησης, ο πυρήνας του οποίου έχει ήδη συγκροτηθεί από το ΜΑΙΧ, για εφαρμοσμένα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και για οικολογικά προϊόντα, ομοίως στραμμένο στις ιδιαιτερότητες του μεσογειακού χώρου. Επίσης, λόγω της ύπαρξης του διεθνούς κόμβου οπτικών ινών έχει τη δυνατότητα να δεχθεί κέντρο εμπορικών συναλλαγών στο πλαίσιο της πολυκεντρικής ισόρροπης ανάπτυξης (πηγή: ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Κρήτης, Κεφ. Γ.3.2, ΦΕΚ 1486/Β/2003).

Υπογραμμίζεται ότι ο εν δυνάμει αυτός ρόλος των Χανίων θα εμπλουτιστεί με βάση την αναγνώριση και αξιολόγηση του ενδογενούς παραγωγικού δυναμικού και των δυνατοτήτων χωρικής ανάπτυξης της Περιοχής Μελέτης, που θα αναλυθεί στα επόμενα κεφάλαια της μελέτης.

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Α.1.6. Ευρωπαϊκές / Διεθνείς σχέσεις ή συμμετοχή σε δίκτυα.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα σημαντικότερα δίκτυα πόλεων στα οποία συμμετέχουν τα Χανιά, όπως επίσης και ορισμένες συνοπτικές πληροφορίες.

Ονομασία Δικτύου Πόλεων	Πόλεις της Περιφέρειας	Άλλες πόλεις εκτός Περιφέρειας	Πληροφορίες Δικτύου
EUROVELO	Χανιά	Όσλο, Ελσίνκι, Στοκχόλμη, Μόσχα, Μίνσκ, Βαρσοβία, Κοπεγχάγη, Άμστερνταμ, Βερολίνο, Πράγα, Δουβλίνο, Λονδίνο, Κίεβο, Βρυξέλες, Λουξεμβούργο, Παρίσι, Βέρνη, Λυσσαβώνα, Ρώμη, Μπρατισλάβα, Βιέννη, Βουδαπέστη, Βουκουρέστι, Σόφια, Σκόπια, Αθήνα, Νικοσιά, Τίρανα, Βελιγράδι, Λουμπλιάνα.	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ποδηλατικών Διαδρομών
Αδελφοποίηση	Χανιά	Ουλελγκτον (Νέα Ζηλανδία)	Ισχυροί δεσμοί φιλίας λόγω συνεργασίας κατά το Β Παγκόσμιο Πόλεμο
Αδελφοποίηση	Χανιά	Έγκωμη (Κύπρος)	Αδελφοποίηση - Φιλία -Συνεργασία
Αδελφοποίηση	Χανιά	Ερμούπολη (Σύρος)	Αδελφοποίηση - Φιλία -Συνεργασία
Αδελφοποίηση	Χανιά	Κάρπαθος	Αδελφοποίηση - Φιλία -Συνεργασία
Αδελφοποίηση	Χανιά	Αξιούπολη	Αδελφοποίηση - Φιλία -Συνεργασία
Αδελφοποίηση	Χανιά	Πάφος (Κύπρος)	Συνεργασία σε θέματα τουρισμού και πολιτισμού και δυνατότητες αξιοποίησης Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πόρων
Αδελφοποίηση	Χανιά	Αμμόχωστος (Κύπρος)	Αδελφοποίηση - Φιλία -Συνεργασία
Europe for citizens - Town Twinning	Χανιά	Πόλη Χρυσοχούς (Κύπρος)	Αδελφοποίηση - Φιλία -Συνεργασία

Πηγή: Δήμος, Επεξεργασία από Ομάδα Μελέτης

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Χανίων 2012 – 2014, και ειδικότερα με βάση τον Άξονα Προτεραιότητας 4 και το Μέτρο 4.4 (Συνεργασίες – Εξωστρέφεια), ο Δήμος οφείλει να συμμετέχει σε εθνικά και διαδημοτικά δίκτυα Ο.Τ.Α., να συνάπτει αδελφοποιήσεις με Δήμους του εσωτερικού και του εξωτερικού, να συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα συνεργασίας Περιφερειακών Αρχών, ΟΤΑ, Οργανισμών και Επιχειρήσεων και τέλος να αναπτύσσει συνεργασίες με διεθνή δίκτυα και οργανώσεις ΟΤΑ.